अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

खप्तड छेडेदह गाउँपालिका
बाजुरा

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

खप्तड छेडेदह गाउँपालिका

बाजुरा

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

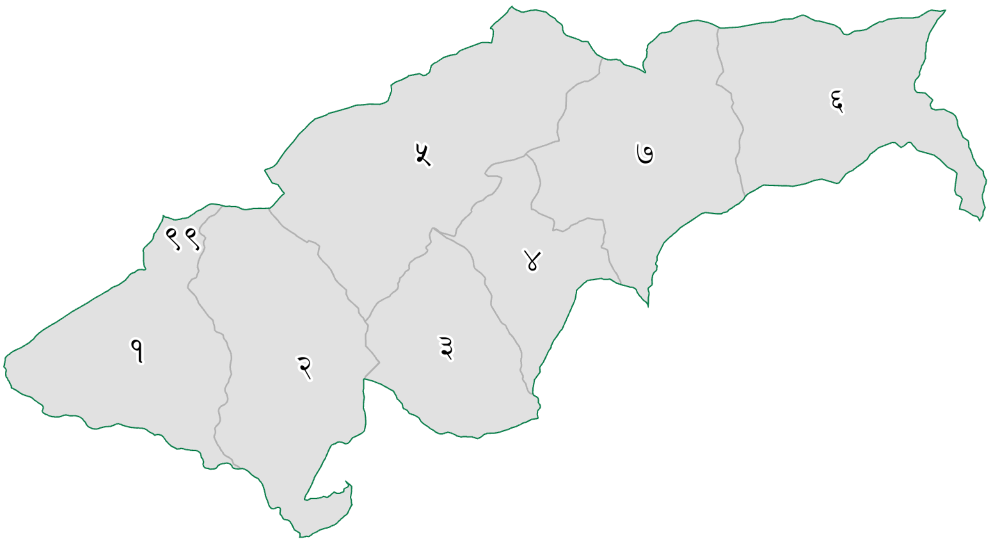

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

खप्तड   छेडेदह गाउँपालिका

बाजुरा

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था

(Be Credible Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(Core Values)

निष्ठा	*(Integrity)*
स्वतन्त्रता	*(Independence)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

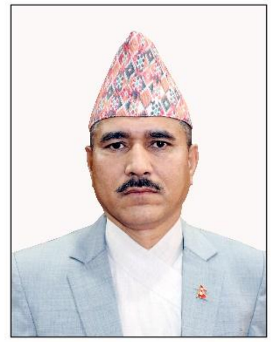

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। त्यसैगरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण गर्दा नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिईएको छ । यस स्थानीय तहको २०७९/८० को लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रिया समेत विचार गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, बजेट तथा योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहिता लगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ । समय, जनशक्ति, स्रोतको उपलव्धता लगायतका सीमा रहेता पनि स्थानीय तह सम्म नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने नीति लिइएको छ। यसै गरी लेखापरीक्षणको क्रममा स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उपर छलफल गरिएको छ।

यस वर्ष स्थानीय तहको लेखापरीक्षणबाट कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक पर्ने कतिपय कानुन निर्माण हुन बाँकी रहेको, कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, प्रशासनिक तथा अनुत्पादक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, एउटै योजना समेत टुक्र्याई कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरुको समेत परामर्शदाताद्वारा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी खर्च गरेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरू समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारी समेत नियुक्ति गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदनमा सुधार गर्नु पर्ने देखिएको, सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रुपमा हुन नसकेको, स्थानीय तहमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर छलफल र बेरुजु फस्योंट सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा गर्न बाँकी रहेको जस्ता व्यहोरा देखिएका छन्। त्यस स्थानीय तहसँग सम्बन्धित व्यहोरा सहितको राय संलग्न गरिएको छ । एकै प्रकृतिका व्यहोराहरू वर्षेनी दोहोरिने गरेकोले वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित रुपमा सुधार हुन सकेको छैन ।अतः लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका ब्यहोराहरू उपर आवश्यक कारबाही गरी वित्तीय अनुशासन कायम गर्नुका साथै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन त्यस स्थानीय तहबाट थप पहल कदमी हुने विश्वास लिएको छु ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनको लागि विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
अनामनगर/बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय
सुदूरपश्चिम प्रदेश

मितिः२०८१।२।१२

प.सं. २०८०।८१
च.नं. १००

विषयः <u>लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।</u>

श्री अध्यक्षज्यू,
खप्तड छेडेदह गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
बाजुरा ।

१. **कैफियत सहितको राय** — हामीले खप्तड छेडेदह गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्राप्ती र भुक्तानीको विवरण, त्यससँग सम्बन्धित अनुसूची तथा अन्य विवरणको लेखापरीक्षण गरेका छौं ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेस भएको २०८० आषाढ ३१ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्राप्ती र भुक्तानीको विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अनुसूची तथा अन्य विवरण समावेश भएको वित्तीय प्रतिवेदनले यस पालिकाको वित्तीय कारोबार र प्रतिवेदनसँग सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. **कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार**

२.१. पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय तथा विविध कोष लगायतको वित्तीय विवरण महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा पूर्ण रुपमा प्रयोग गरेर तयार गरेको छैन ।

२.२. लेखापरीक्षणबाट रू. २ करोड १६ लाख ८४ हजार बेरुजू देखिएको छ । सो सम्बन्धमा प्रतिक्रियाबाट फस्यौंट नभई बाँकी बेरुजु असुल गर्नुपर्ने रू. ४ लाख १८ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. २८ लाख ३१ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. ३४ लाख २९ हजार र पेश्की बाँकी रु. १ करोड ५० लाख ६ हजार समेत रू. २ करोड १६ लाख ८४ हजार रहेको छ । खप्तड छेडेदह गाउँपालिकाको गतवर्ष सम्म रु. १३ करोड ३४ लाख ५९ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु. १५ करोड ५१ लाख ४३ हजार रहेको छ। **खप्तड छेडेदह गाउँपालिकाको बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको व्यहोरा यसैसाथ संलग्न छ।**

हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य

प्रचलित कानुन बमोजिम गरिएको छ । वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने खप्तड छेडेदह गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि प्रचलित कानुन र स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले कार्य गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं।

३. **अन्य व्यहोरा** - ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, बजेट व्यवस्थापन र राजस्व संकलन, सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन, कार्यक्रम स्वीकृति एवं कार्यान्वयन, उपभोक्ता समितिलाई अनुदान वितरण तथा अनुगमन र सेवा प्रवाहलगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिएका छन् ।

४. **वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन तथा पदाधिकारीको जिम्मेवारी** - नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका कारणबाट वित्तीय विवरण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित स्वरुपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी खप्तड छेडेदह गाउँपालिकाको व्यवस्थापनमा रहेको छ । पालिकाका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रकृयाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार हुनेछन् ।

५. **वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी** - वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका कारण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो ।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ । लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरेको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तरनिहित सीमाहरुका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोवारमा भएका सबै प्रकारका गल्ती (Fraud) वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन । वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रुपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(पशुपति कुमार काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

खप्तड छेडेदह गाउँपालिका,
बाजुरा जिल्ला।

१. चालु वर्ष २०७९।८० को बेरुजु

बेरुजु वर्गीकरण (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार)

(रु. हजारमा)

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फस्यौंट			बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
									असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेश्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेश्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती								
६५	३८	२१६८४	०	०	०	६५	३८	२१६८४	४१८	३४२९	२८३१	०	०	६२६०	१५००६

२. अद्यावधिक बेरुजु स्थिति (२०७९।८० सम्मको)

(रु. हजारमा)

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
बाजुरा	१३३४५९	०	०	१३३४५९	०	२१६८४	१५५१४३

पालिकाको अन्तिम लेखापरीक्षणको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय - स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह—अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । खप्तड छेडेदह गाँउपालिकामा ७ वडा रहेको छ भने क्षेत्रफल १३५.वर्ग किलोमिटर तथा १९,९०३ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०७९।८० को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हुनेछ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८०।०५।२१ देखि २०८०।०५।२४ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - पालिकाको आय र व्ययतर्फ रु. १ अर्व १० करोड ३ लाख १९ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को बिष्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली - लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.८४,५५९।- असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	सामाजिक सुरक्षाको रकम बैङ्कमा बाँकी रहेकोमा फिर्ता दाखिला	७८,१५९
२	आलेपबाट औल्यएको बेरुजु असुल भएको	६,४००

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ वित्तीय विवरण परीक्षण

२.१ **प्राप्ति तथा भुक्तानी हिसाब** - सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम खप्तड छेडेदह गाउँपालिका बाजुराले प्राप्त गरेको आय, अनुदान तथा सहायता र स्थानीय सरकार सञ्चालनको क्रममा भएका व्ययहरुको आर्थिक वर्ष २०७९।८०मा प्राप्ति र भुक्तानी हिसाबको समग्र संक्षिप्त अवस्था संलग्न अनुसुचि बमोजिम रहेको छ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.२ **वित्तीय प्रतिवेदन** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७२) सम्बन्धमा निम्नअनुसार देखिएको छः

२.३ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७२) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु ८,२८,४७,७६८।८९ गरीवसंग बिश्वेश्वर कार्यक्रमको रु. ४,५५,००० र स्थानिय तह प्रशासकिय भवन पुर्वाधार बिकास बिकास कार्यक्रम रु ५०.८९,३०० गरी समेत गरी रु

८,८३,९२,०६८।८९ सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

२.४ **फरक हिसाब** – यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७२) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार गत वर्षको जिम्मेवारी रु १३,०१,०००।०० यस वर्षको प्राप्ति रु. १०,६७,४२,९२६।७५ यस वर्षको भुक्तानी रु ११,०७,७७,७९७।६७ र बैङ्क मौज्दात रु २,०७,६४०।५९ फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७२ ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.५ **बैङ्क हिसाब विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ । पालिकाको वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दातको हिसाव मिलान भएको देखिएको छः

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.६ **खर्च बिश्लेषण -** पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रु २२,९९,३०८।६०, राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु ४२,९५,१८,७७०।२३ समेत रु ४३,१८,१८,०७८।८३ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु २८,२७,८०,२१९.७८ र पूँजिगत तर्फ रु १६,१६,८९,७६६.०० समेत रु ४४,४४,६९,९८५.७८ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा .५२ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु ७५,०३,०००.०० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ३२६.३२ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ६५.६८प्रतिशत र चालु ३७.४४ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ। यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

३ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

३.१ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छनः

वजेट व्यवस्थापनतर्फ

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन ।
- स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसुची ११ बमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन ।
- स्थानीय तहले कार्यक्रम संचालन जस्तैः बैठक भत्ता, तालिम, गोष्ठी गर्नको लागि कार्य संचालन निर्देशिका स्वीकृति गरी सोको पालना गरेको देखिएन।
- स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको, देखिएन .

खरिद व्यवस्थापन तर्फ

- स्थानीय तहले सार्वजनिक खरिद नियमावली तर्जुमा गरेको देखिएन ।
- सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको छैन ।
- सञ्चालित योजनाहरुको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरीएको देखिएन।
- स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको छैन ।
- उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमन गरेको अनुगमन प्रतिवेदनबाट देखिएको व्यहोरा सुधार गरेको देखिएन ।
- उपभोक्ता समितिबाट सम्झौताबमोजिम समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा मुल्यांकन गरी आबश्यक कार्वाही गरेको गरेको देखिएन।
- स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वयन र अभिलेख राखेको देखिएन । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिमको कार्य भएको पाइएन ।

शिक्षातर्फ

- स्थानीय तहले स्थानीय तह भित्रका विद्यालय अनुगमन गर्न अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको तथा अनुगमन गरेको छैन। मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था रहेको देखिएन ।
- शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS):- कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्ने कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन भएको छैन ।
- शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ मा नं. (झ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुवाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा

सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्यावधिक गरि राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु तयार गरेको छैन ।

- संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नविकरण,शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, वर्गिकरण, अनुगमन र अभिलेख व्यवस्थित रहेको छैन ।
- संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको तथ्यांक शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) अद्यावद्धिक गरेको छैन ।

विविध तर्फ

- मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानाकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई दिईको छैन
- कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख राखेको को छैन ।
- मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तह तथा स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समिति तथा नाममा रहेको कोष, पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार पेश्की फछ्र्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण कार्य गर्नुपर्नेमा गरेको छैन ।

तसर्थ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

३.२ **सहकारी नियमन -** सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र १७ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ।

४ आन्तरिक आय

४.१ **आय अनुमान -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु ३३५०००० प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा रु.२२९९३०८।५९ अर्थात अनुमान भन्दा ६८।६४ प्रतिशत आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ।

४.२ **राजश्व अभिलेख** - कार्यालयले राजस्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाबाट रसिद ठेलिहरु छपाई गरेर वडा कार्यालयमा पठाउने गरेको छ । यसले गर्दा व्यक्तिहरुले छुट्टै रसिद छपाउने जोखिम विद्यमान रहन्छ । कार्यालयबाट सवै वडाहरुमा पनि स्वचालित प्रणालि जडान गरी राजस्व सङ्कलन गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ। यसको सम्बन्धमा तहाँ कार्यालयबाटै छानविन गर्नुपर्दछ । अतः कार्यलयले आगामी दिनमा रसिद नियन्त्रण तथा राजश्व असूलीलाई स्वचालित प्रणाली मार्फत व्यवस्थापन सम्बन्धमा विशेष ध्यान पु¥याउनुपर्ने देखियो।

४.३ **राजस्व दाखिला** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐनको व्यवस्था अनुरुप पालिकाले मालपोत र विभिन्न सिफारिस वापत प्राप्त राजस्व तोकिएको समय अवधि भित्र बैङ्कँ दाखिला गरेको छैन ।यसरी ढिलो बैङ्कँ दाखिला गर्नेलाई ऐनमा दश प्रतिशतका दरले जरिबाना दाखिला गर्न लगाई कसुरको मात्रा अनुसार प्रचलित कानून बमोजिम विभागीय कारबाही समेत गर्न, गराउन सक्ने व्यवस्था छ । तर बैङ्कँ र कार्यालयबीचको दुरी समेतलाई विचार गरी कार्यालयले नगद दाखिला गर्ने म्याद तोकि दिनु पर्नेछ र सोही म्याद भित्र दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत रहेकोमा यस्तो कुनै व्यवस्था गरिएको देखिएन। यस प्रति पालिकाले विशेष ध्यान दिई समयमै राजस्व संकलनलाई व्यवस्थित बनाउनु पर्दछ ।

४.४ **कर तथा शुल्क असुली** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति संलग्न अनुसुचीमा रहेको छ । पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४.४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४.५ **व्यवसाय कर** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु.४,३४,५५५- कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छन् । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मन्न सक्ने अवस्था छ्रन । तसर्थ पालिकाले क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ।

४.६ **गत वर्षको भुक्तानी आन्तरिक आम्दानी बाधेको -** गत आ.व. २०७८।७९ मा गो.भौ.नं. ४५३ बाट सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रकम कम निकासा भएकाले स्रोत भर्ना हुने गरी भुक्तानी दिएको थियो। यस आ.व. को.ले.नि.का. ले वक्यौता भुक्तानी रकम रु ४,३५,६१५।- सोधभर्ना गरेको देखिएकोले आर्थिक बर्ष नाघेपछि सोधभर्ना दिनेकार्यमा नियन्त्रण गरिनुपर्दछ।

५ बजेट तथा कार्यक्रम

५.१ बजेट सीमा निर्धारण समिति - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु वैशाख महिनाको १० गते भित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलेवैशाख महिनाको १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा समितिले २०७९।३।१ मा एक आर्थिक बर्षको बजेट प्रक्षेपण गरेको छ । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

५.२ बजेट पेश, पारित र अख्तियारी – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपप्रमुखले मिति २०७९।३।१० मा रु ५६ करोड ५१ लाख २३ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०७९।३।२१ मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०७९।४।७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।

५.३ योजना प्राथमिकीकरण - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा निम्नअनुसार ७ वडाको लागि वडागत र पालिकास्तरका कुल २३३ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ। विवरणअनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ। जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ ।त्यसैगरी यो वर्ष सभाले पारित गरेका उल्लेखित योजना मध्ये २३१ योजनामात्र कार्यान्वयन भई २ योजना कार्यान्वयन हुन सकेको देखिएन । तसर्थ पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ५.३ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

५.४ योजना तथा वजेट कार्यान्वयन - यस योजना तथा बजेटमा देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छनः

- कार्यालयले त्रैमासिक र वार्षिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, प्रदेश स्तर, जिल्ला स्तर तथा केन्द्रिय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन ।
- अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा पालिकाले मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको छैन । साथै दीगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीय तहमा आन्तरिकीकरण गर्न आवधिक योजना तयार गरी लागू गरेको समेत छैन।
- आर्थिक वर्षको अन्त्यमा अत्याधिक पुँजीगत खर्च गर्ने प्रवृत्ति यो वर्ष पनि कायमै रहेको देखियो । कुल पुँजीगत खर्च रु १६ करोड १६ लाख ८९ हजार भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा कारोवार नभएको, दोश्रो त्रैमासिकमा रु २ करोड २ लाख १ हजार, तेस्रो त्रैमासिकमा रु ४ करोड ८५ लाख ८८ हजार, चौथो त्रैमासिकमा रु ९ करोड २८ लाख ९९ हजार र असार महिनामा मात्रै रु ४ करोड ८७ लाख ११ भएको देखिन्छ। वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको छ ।स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ

उल्लेखित अवस्थाका कारण पालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन कुशल भएको देखिदैन । तसर्थ पालिकाले योजना तथा बजेट कार्यान्वयनलाई विश्वसनीय र प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान पर्दछ ।

५.५ क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति- स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०७९।८० को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति संलग्न अनुसुचीमा रहेको छ । विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकास मा सबैभन्दा बढी ९६.३४ प्रतिशत र आर्थिक विकास मा सबै भन्दा घटीमा ६९.९४ प्रतिशत रहेको छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ५.५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

५.६ गत वर्षको भुक्तानी - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ९ मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ। पालिकाले गतवर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको खाता तथा कच्चावारी (म.ले.प.फा.नं. २२१) प्रमाणित गरी यस वर्षको बजेटमा समावेस गरी चालु खर्चशिर्षकवाट रु. २२,७३,९७० र रु ३०,०८,१३८ पुँजिगत खर्चशिर्षकबाट गरी रु ७०,०७,४०० दायित्व भुक्तानी दिएको छ। ऐनको प्रावधान अनुरुप बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमात्र गत विगतको भुक्तानी दिने गरी बजेट निर्माण गरीनुपर्दछ।

६ कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन

६.१ **कानून र सञ्चालन स्थिति** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ५२ वटा नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म १६ वटा ऐन, ८ वटा नियमावली, ६ कार्यविधि ५ निर्देशिका ३ नर्मस लगायत ३८ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको छ। सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पर्ने कानून र राजस्व सङ्कलन तथा खर्च व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित गर्न अति आवश्यक कानुन आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व सम्बन्धी ऐन बनाएको देखिएन । आवश्यकता अनुसारका कानून बनाउन नसक्दा स्थानीय तहको कार्यसम्पादन, सेवा प्रवाहमा समेत प्रभावकारिता आउनसकेको छैन । कार्यसम्पादन र नतिजा प्राप्तिका लागि आवश्यक पर्ने, आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको आवश्यक कानून बनाई पालिकाको कार्यप्रकृयालाई व्यवस्थित गरिनुपर्दछ।

६.२ **न्यायिक समिति** – स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फस्यौंट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी नरहेको र यो वर्ष थप भएको ४ गरी कुल ४ विवाद दर्ता भएकोमा ४ वटा मात्र फस्यौंट भई बाँकी नरहेको देखिन्छ।

७ सम्पत्ति उपयोग र संरक्षण

७.१ **सम्पत्तिको प्राप्ति उपयोग र संरक्षण —** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली अनुसार घर जग्गा तथा सम्पत्तिको लगत राख्नुपर्ने, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८.२ अनुसार मितव्ययी तरिकाले खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा यो स्थानिय तहमा सार्वजनिक सम्पत्तिको प्राप्ति उपयोग तथा संरक्षणको अवस्था विश्लेषण गर्न देखिएको व्यहोरा निम्न छ ।

- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम १०२ वमोजिम सरकारी कार्यलयको नाममा रहेको घर जग्गाको लगत राख्नुपर्नेमा पालिकाको घर टहराको अभिलेख राखेको र मुल्य नखुलेका सम्पति तथा सामानको मुल्य खुलाइ अभिलेख राखेको पाईएन ।

- सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गा प्रयोग गर्न उपलब्ध गराउने सम्वन्धि मापदण्ड २०७७ को दफा ३ मा सरकारी विद्यालय, सरकारी स्वास्थ्य केन्द्र वा सरकारी अस्पताल वा सरकारी प्रयोजनका लागि जग्गा आवश्यक भई त्यस्तो स्थानमा सरकारी जग्गा नरहेको वा भएपनि प्रयोग गर्न उपर्युक्त नरहेको कारण त्यस्तो स्थानमा रहेको सार्वजनिक प्रकृतिको जग्गा प्रयोग गर्न उपर्युक्त र आवश्यक देखिएमा नेपाल सरकारले प्रयोग गर्न स्विकृति दिन सक्ने व्यवस्था अन्तर्गत पालिकाले भवन निर्माण गर्दा स्विकृति लिएको देखिएन ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ७.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

७.२ **जिन्सी निरीक्षण** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष मिति २०८०।५।१७ मा जिन्सी निरीक्षण गराई प्रतिवेदन तयार गरेको छ। प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गराई सोको कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

७.३ **जिन्सी अभिलेख** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सवै तहका कार्यालयहरुलाइ २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा (PAMS)मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रुपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । यस सम्बन्धि देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छः

- कार्यालयले गत विगत वर्षको मौज्दात रहेका र यस वर्ष खरिद भएका समानहरुको Public Asset Management System (PAMS) मा प्रविष्टी गर्नुपर्नेमा कार्यालयले गत विगत वर्षको मौज्दात र वडा कार्यालयको लागी खरिद सामान PAMS) मा प्रविष्टी गरेको पाइएन ।अनिवार्य रुपमा PAMS मा जिन्सी दाखिला गरि जिन्सी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ।
- यस पालिका अन्तर्गतका साविक गाउँ विकास समितिबाट भएका सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धमा अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन ।

७.४ **सार्वजनिक सम्पत्ति, जग्गाको संरक्षण** - स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन २०७४ को दफा ९७ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी, सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्ति, अन्य सार्बजनिक सम्पत्ति, सार्वजनिक प्रयोग स्थल, जग्गा वा अन्य संरचनाको अद्यावधिक अभिलेख राखि त्यस्ता सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार तथा अन्य प्रबन्ध गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले मालपोत कार्यालयवाट जग्गा प्रशासन निर्देशिका, २०५८ को बुँदा नं. ४१४ वमोजिम सरकारी र सार्वजनिक जग्गा अनुसूची १९ र २० बमोजिमको ढाँचामा दर्ता रहेका सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको अभिलेख लिई सो को आधारमा सार्वजनिक संरचना समेतको अद्यावधिक अभिलेख राखेको र त्यस्ता सम्पत्तिको अनुगमन गरेको देखिएन। जस्ले गर्दा सार्वजनिक,पर्ति जग्गाले ओगटेको क्षेत्रफल पुरै सावुद रहे, नरहेको र त्यस्ता सार्बजनिक तथा सामुदायिक सम्पत्ति बेचबिखन गर्न वा अरु कुनै व्यहोराले हक हस्तान्तरण वा लिजमा दिए, नदिएको सम्बन्धमा एकिन गर्न सकिएन। पालिकाले कानून बमोजिम मालपोत कार्यालयबाट सरकारी सार्वजनिक जग्गाको अभिलेख लिइ सो को आधारमा सरकारी/सार्वजनिक जग्गाको एकीकृत अभिलेख राखी सार्बजनिक जग्गा तथा सम्पत्तिको संरक्षण गरीनुपर्दछ।

---

८ **बिबिध खर्च** - महालेखा नियन्त्रक कार्यालयद्धारा प्रकाशित एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या २०७४ अनुसार खर्च संकेत नं.२२७११ विविध खर्च शिर्षकबाट बार्षिक कार्यक्रममा स्वीकृत भएका मनोरञ्जन, प्रदर्शन, चियापान र भोजहरु सम्बन्धी खर्च, कार्यालय सुरक्षा सम्बन्धी आवश्यक खर्च, प्रतिनिधि मण्डलको स्वागत खर्च र अतिथि सत्कार खर्च र अन्य कुनै खर्च शिर्षकमा नपरेका नियमानुसार गर्नुपर्ने विविध खर्च भुक्तानी गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको विविध खर्च शिर्षकमा रु. १११०००००।०० बजेट व्यवस्था गरेकोमा रु. २५०९८००।०० खर्च गरेको छ । उक्त खर्चमा होटलको बिल पेश हुने गरेको र बिलमा खाजा, खाना, नास्ता लगायत समाबेश हुने गरेको छ । खर्च संकेतको वर्गीकरणमा उल्लेख भए अनुसार स्वागत कार्यक्रमको चियापान, भोज सम्बन्धी, सुरुक्षा, प्रतिनिधि मण्डलको स्वागत कार्य भएको खर्च पुष्टि हुने प्रमाण कागजात संलग्न नगरी होटल बिलमात्र गरेको छ । खर्चका प्रत्येक बिलमा के कुन कार्यक्रम वा समारोहमा खर्च भएको हो पुष्टि हुने उपस्थिति लगायतका प्रमाण पेश गर्नुपर्दछ । औचित्य पुष्टि नहुने खर्चलाई नियमित मान्न सकिदैन । प्रत्येक खर्चको औचित्य पुष्टि हुने प्रमाण कागजात पेश गरि यस्तो खर्चमा नियन्त्रण तथा मितव्ययिता ल्याउनुपर्दछ ।यस सम्बन्धि केही उदाहरण निम्न छ ।

गो भौ नं	भुक्तानी लिने	कार्य	खर्च रकम
२०३।२०७९।१०।१८	हरित रावत	विभिन्न समयमा चिया नास्ता	११५४००
२५६।२०७९।११।२६	हरित रावत	विभिन्न समयमा चिया नास्ता	२५००००
१५। २०७९/०६/०९	हरित रावत	विभिन्न समयमा चिया नास्ता र खाना	३१७०००
६७।२०७९/०८/०९	हरित रावत	विभिन्न समयमा चिया नास्ता र खाना	२०७०००
१३७।२०७९।९।२१	हरित रावत	विभिन्न समयमा चिया नास्ता	२८००००
३२२।२०८०।१।४	जय मष्टा होटल एण्ड लज	विभिन्न समयमा चिया नास्ता	२४५०००
४२१।२०८०।३।७१	जय मष्टा होटल एण्ड लज	विभिन्न समयमा चिया नास्ता	३०८०००

९ **धरौटी फिर्ता** - सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२४(२)क मा विल विजकको भुक्तानीमा कट्टि गरिएको रिटेन्सन मनि वापतको ५ प्रतिशतले हुने रकम धरौटी फिर्ता गर्दा कर कार्यालयमा कर विवरण पेश गरेको प्रमाण पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायका धरौटी फिर्ता गर्दा सम्बन्धित फर्मको मुल्य अभिबृद्धी कर समायोजन पत्र संलग्न नगरी धरौटी फिर्ता गरेको देखिएकोले सो को प्रमाण पेश गर्नुपर्ने

प्रमाण पेश नगरेको	८,२७,७७९

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ९ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१० **पेश्की व्यवस्थापन** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४७ मा तोकिएको समय भित्र पेश्की फस्यौंट गर्नु पर्ने र नियम ५२(४) मा म्याद नाघेको पेश्कीलाई लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा समावेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ ।त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३ को उप नियम (५) मा उपनियम (१) बमोजिम दिएको पेश्की खरिद सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम प्रत्येक रनिङ्ग विल वा अन्य विल विजकबाट कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले यस बर्ष दिएको निम्नानुसार पेश्की आर्थिक बर्षको अन्त सम्म फछ्यौंट हुन बाँकी रहेकोले नियमानुसार फछ्यौंट हुनुपर्ने रु

पेश्की	१,५०,०५,७५०

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १० सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

११ संगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन

११.१ **प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन —** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ३४ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म १२ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित. २२ पदहरु रिक्त रहेका छन्। उक्त रिक्त पदमा पदपूर्तिको लागि प्रदेश लोक सेवा आयोगमा माग आकृति फारम पठाए पनि दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्ति नहुँदा पालिकाको कार्य सम्पादनमा असर परेको छ। रिक्त पदहरू पूर्ति गरी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

११.२ **कर्मचारी व्यवस्था** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ (८) मा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पद तथा सेवामा बाहेक करारमा नियुक्त गर्न पाइने व्यवस्था छैन। पालिकाले उल्लेखित पदहरुमा बाहेक कर्मचारी करारमा नियुक्त गरी तलव भत्ता रु. २८११८२३।०० भुक्तानी गरेको पाइयो । ऐनको व्यवस्था विपरीत कर्मचारी नियुक्त गरी भुक्तानी गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु

अनियमित भएको	२८,११,८२३

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ११.२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

११.३ **तलवी प्रतिवेदन** - निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, शिक्षा ऐन, २०२८ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ २० कर्मचारीको रु. १३१५०७७१।१६ र पालिकाका १० कर्मचारीको रु ८१०६२५३।०१ समेत रु. २१२५७०२४।१७ खर्च लेखेको छ। तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्न पाउने भन्दा

बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

११.४ **अवकास कोष —** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उक्त कोषको सञ्चालन सम्बन्धी पालिकाबाट कुनै ऐन कानुनको व्यवस्था भएको देखिएन । कोषको सञ्चालन सम्बन्धी कानुनको व्यवस्था गरी कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्दछ ।

१२ पालिका पूजीगत

१२.१ **समानीकरण अनुदान रकमको उपयोग-** अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा २१(४)मा प्रदेश तथा स्थानीय तहले आफुले उठाएको राजश्व र यस ऐन बमोजिम राजश्व बाँडफाँडवाट प्राप्त हुने रकमबाट प्रशासनिक खर्च पुग्ने गरी राजश्व र व्ययको अनुमान पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।त्यस्तै राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगले जारी गरेको मार्गदर्शनमा संघीय विभाज्यकोषबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकमको उपयोग गर्दा सो रकमबाट वजेट विनियोजन गरी अध्ययन भ्रमण, वैदेशिक भ्रमण र प्रशासनिक एवं कार्यालय सञ्चालन शिर्षक वा विषयमा खर्च गर्न नपाईने व्यवस्था छ । आयोगको मार्गदर्शन विपरित पालिकाले संलग्न अनुसुची बमोजिम प्रशासनिक एवं सञ्चालन प्रकृतिका कार्यमा रु २,५४,७८,५६९.९० खर्च गरी भुक्तानी दिएको देखियोले यस्तो खर्च क्रमश नियन्त्रण गरिनुपर्दछ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १२.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१२.२ **कार्य स्विकार अभिलेख -** सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम १२५(१) मा खरिद सम्झौता वमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ३० दिन भित्र सम्वन्धित निर्माण व्यवसायीले निर्माण भए वमोजिमको (एज विल्ट) नक्सा सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ।त्यस्तै सोही नियमको उपनियम २ मा त्रुटि सच्याउने दायित्व अवधि समाप्त भएपछि ड्रइङ्ग, डिजाइन वा स्पेशिफिकेशन वमोजिम भए नभएको जाँचवुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने छ।त्यस्तै उपनियम ४ मा उपनियम (१) वमोजिमको निर्माण भए वमोजिमको नक्सा र उपनियम (३) वमोजिम पेश भएको कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। नियममा भएको उक्त प्रावधानको प्रभावकारी रुपले कार्यान्वयन गर्न र गुणस्तरीय निर्माण कार्यमा सघाउ पुर्याउनको लागि निर्माण सम्पन्न भएका ठेक्काको प्राविधिक कर्मचारी खटाई नियममा भएको प्रावधान अनुसार जाँचबुझ गराई कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार भए नभएको, ठेक्का स्वीकृत गर्ने पदाधिकारी र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्ने एउटै पदाधिकारी भएको अवस्थामा एक तह माथिको अधिकारी समक्ष कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन पेश गरे नगरेको यकिन गर्ने सक्ने अवस्था रहेन। अतः यसको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने कार्य तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ।

१२.३ **ठेक्का पट्टा स्वीकृत -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ बमोजिम वार्षिक बजेट कार्यक्रम र कार्यान्वयन तालिका बनाउँदा लागत अनुमान तयार गर्ने, ठेक्का पट्टा स्वीकृत गर्ने कार्य प्रथम त्रैमासिक अवधिमा समाप्त गरी सक्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष प्रथम त्रैमासिकमा (शुन्य

प्रतिशत), दोस्रो चौमासिकमा (शुन्य प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा ६ (७५ प्रतिशत), अन्तिम त्रैमासिकमा २ (२५ प्रतिशत) समेत ८ खरिद सम्झौता गरेका छन्। खरिद सम्झौता भएकामध्ये तेश्रो त्रैमासिक पछि शतप्रतिशत सम्झौता गरेकोले अधिकांश निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छैन। नियमावलीअनुसार समयमै ठेक्का बन्दोबस्त गरी सम्झौता अनुसार कार्य सम्पन्न गर्नुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १२.३ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१२.४ **ठेक्का व्यवस्था -** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिस्पर्धी आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका सडक निर्माणका योजना कार्यान्वयन गर्दै आएको छ । यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा ३३.५३ देखि ६०.९४ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वयन गराएको पाइयो। पालिकाको स्वीकृत नर्मशका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण कार्यान्वयन गरी भुक्तानी गरेको पाइयो । यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको भएपनि न्यून लागतमा सोही गुणस्तरको कार्य भएको सम्वन्धमा नर्म्समा नै अधिक मूल्याङ्कन भएको हो वा गुणस्तरमा सम्झौता गरी भुक्तानी भएको हो सो सम्वन्धमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ । साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधि सम्म टिकाउ हुने नहुने यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमानै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा नर्म्स समेत सम्वन्धित निकायले पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ। यस्ता ठेक्काको विवरण देहायमा उल्लेख छ । लागत अनुमानको तुलनामा उल्लेख्य प्रतिशत घटीमा गर्ने गरी कबोल तथा सम्झौता भएका केही विवरण अनुसुचिमा उल्लेख छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१२.५ **बढी भुक्तानी -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ मा कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रीत पुगे, नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा सम्पन्न भएको कामको नापी किताबमा प्रमाणित भएको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस सम्बन्धमा कार्यालयबाट के.आर.निमार्ण सेवालाई सुडादा थामलेख सडक निर्माणको नापी किताब एवं बिलमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य परिमाण रकम रु ६३५२३२६ देखिएकोमा संलग्न अनुसुचि बमोजिम रु ६५८१५८० भुक्तानी गरेकोले बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	२,२९,२५४

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १२.५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१२.६ **सूचक फ्रिज नगरी मूल्य समायोजनको रकम भुक्तानी -** सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ५५(१) मा खरिद सम्झौता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको ढिलाईको कारणवाट सम्झौता वमोजिमको काम सो सम्झौतामा उल्लिखत अवधिभित्र सम्पन्न नभई वढी समय लागेकोमा मूल्य समायोजन गर्न नसकिने उल्लेख छ। त्यस्तै"कोभिड १९ को बन्दाबन्दी तथा निषेधका कारण काम सम्पन्न हुन नसकेका चालु अवस्थामा रहेका खरिद सम्झौताको म्याद सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीको निवेदनको आधारमा बोलपत्र स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीले म्याद थपको आवश्यकता र औचित्य विश्लेषण गरी नेपाल सरकारलाई थप आर्थिक वा अन्य

कुनै दायित्व नपर्ने गरी त्यस्तो खरिद सम्झौताको म्याद थप गर्ने भनी २०७८।५।३ मा नेपाल सरकारले निर्णय गरेको छ ।पालिकाले प्रशासकिय भबनको निर्माण कार्यको म्याद २०७९।३।४ सम्म रहेकोमा सो को म्याद थप गर्दा थप आर्थिक दायित्व नबढ्ने गरी म्याद थप गरेकोले सुरु सम्झौताको म्याद समाप्त भएको अबधिको सुचक फ्रिज गरी मूल्य समायोजन भुक्तानी गर्नु पर्नेमा कार्यालयले सुरु सम्झौता अबधिको अन्तिम म्यादलाई आधार नलिई म्याद थप पछिको समयको मुल्यसूची अनुसार मूल्य समायोजन गणना गरी भुक्तानी गरेको कारण देहाय अनुसार बढी व्ययभार परेको देखिएकोले उक्त रकम असुल गर्नुपर्ने रु

IPC NO	निर्माण ब्यबसायी	विल रकम	फ्रिज गर्नु पर्ने अबधिको फ्याक्टर	भुक्तानी हुनु पर्ने रकम	भुक्तानी भएको रकम	बढी भुक्तानी रकम
०५	पि एस कन्ट्रक्सन प्रहासकिय भबन निर्माण	४७१७०७५।७२	१.१८१७५५	८५७३५१	९४९३११	९१९५९

असुल गर्नुपर्ने	९१,९५९

१२.७ **खरिद सामाग्रिको प्रयोग -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९४ मा सरकारी सम्पत्ति को संरक्षण गर्ने कर्तव्य सम्पति जिम्मा लिने कर्मचारी र सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखको हुने उल्लेख छ। त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेखित भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पलिकाले संलग्न अनुसुचि बमोजिम आर्थिक बर्षको अन्त तिर पाईप खरिद गरेकोमा प्रयोग भएको नापी किताब तथा कार्यसम्पदनका आधारमा भुक्तानी दिएको नदेखिएकोले सरकारी सम्पत्ति को संरक्षण गरी प्रयोग भएको नापी किताब पेश गर्नुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	४,६९,८००

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १२.७ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१२.८ **उपभोक्ताको कार्य निर्माण ब्यबसायिवाट -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (१०) मा उपभोक्ता समितिले पाएको कार्य गर्दा निर्माण व्यवसायीबाट गराउन नपाउने व्यवस्था छ ।पालिकाले यो बर्ष मोटरबाटो ट्याक खोल्ने कार्य,सडक स्तरोन्नती तथा मर्मतको लागीसंलग्न अनुसुची बमोजिम उपभोक्ता समितिमार्फत कार्य गराउन सम्झौता गरेकोमा उपभोक्ता समितिले गर्नुपर्ने कार्य निर्माण व्यवसायसायीबाट गराएको बिल बीजक पेस गरी भुक्तानी लिएको छ । नियमम मा भएको उल्लेखित ब्यबस्था बिपरीत कार्य भएकोले यस्तो कार्य नियन्त्रण गरीनुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १२.८ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१२.९ **ठेक्का अभिलेख-** सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन। अतः स्वीकृत ढाचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राखुपर्दछ।

१२.१० **परामर्स तथा डीपीआर खर्च —** बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डीपीआर लगायतको अध्ययत गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ। यस कार्यालयले यो बर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरको छ। अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम रु ४,९९,०००.०० खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । डी.पी.आर.तयार गर्दा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा आगामी दिनमा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । साथै यसरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएका आयोजनाहरु कार्यान्वयनमा गएको समेत नदेखिएकोले खर्चको सार्थकता समेत देखिएन।

कार्य विवरण	परामर्शदाता	स्वीकृत रकम	खर्च रकम	अध्ययनबाट निर्धारण भएको आयोजनाको लागत
वडा-२ वडा कार्यालय भवन डीपीआर	जोशी इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सी		४,९९, ०००	१,९८,२७,४८२.८४

१२.११ **म्याद थप -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा खरिद संझौता बमोजिमको काम संझौताको अवधिभित्र पूरा गर्न नसकेमा निर्माण व्यवसायीले सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा निवेदन दिनुपर्ने र कार्यालयले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई कारण उचित लागेमा म्याद थप गर्न सक्ने प्रावधान छ । म्याद थप गर्नुअघि सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले समयमा नै काम सम्पन्न गर्न भर मग्दुर प्रयास गरे नगरेको, काबुबाहिरको परिस्थिति भए नभएको, कार्यालयले उपलब्ध गराउनु पर्ने कुराहरु उपलब्ध गराए नगराएको जस्ता कुराहरुको विश्लेषण गरेर मात्र खरिद संझौताको म्याद थप गर्नुपर्ने कुरा पनि सोही नियममा उल्लेख छ । कार्यालयले म्याद थप गर्नु अगाडि यी कुराहरुको बारेमा विश्लेषण गरी एक पटक म्याद थप गरेपछि पटक पटक एउटै कारण देखाई म्याद थप गर्ने गरेको देखियो । निर्माण व्यवसायीले म्याद थपको निवेदन दिंदा थपिएको समयमा काम सम्पन्न गर्न सक्ने उल्लेख गरेको अवस्थामा पनि पुनः सोही व्यहोरा दोहोरिने गरेको छ । तर निर्माण व्यवसायीले काममा कुनै प्रगति नगरेको अवस्थामा पनि नियम १२१ अनुसार पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति नलिई म्याद थप गर्नाले निर्माण व्यवसायीले काम सम्पन्न गर्न चासो दिने गरेको देखिएन । तसर्थ कार्यालयले संझौता अनुसारको काम समयमा नै सम्पन्न गर्न निर्माण व्यवसायीलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्ने देखिन्छ । उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार हाल चालु रहेका ठेक्का सम्झौतामध्ये ठेक्काको शुरु अवधिको पचास प्रतिशत अवधिभन्दा बढी म्याद थप भएका २ ठेक्का रहेका छन्। एउटै कारण जनाई पटक पटक गरी निर्माण कार्यको म्याद थप गरिएपनि कार्य सम्पन्न हुन सकेको

छैन । सम्झौतामा व्यवस्था भए अनुसार कार्यतालिका बमोजिम काम सम्पन्न गराउनु पर्दछ । कार्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार म्याद थप सम्वन्धी विवरण संलग्न अनुसुचिमा छ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १२.११ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१३ कार्यालय संचालन

१३.१ सिधै खरिद- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा प्रतिस्पर्धा सिमित हुनेगरी खरिद गर्न नहुने र खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८४ मा रू. १० लाखदेखि २० लाख रुपैयाँ सम्मको सामान सिलबन्दी दरभाउपत्र र सो भन्दा बढीको सामान बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै खरिद नियमावली २०६४ को नियम ३ मा सामान खरिद गर्नु अगाडी सामानको आवश्यकता, खरिद प्याकेज, खरिद विधि लगायतको विषयको पुर्व तयारी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री शिर्षकमा खरिद सम्बन्धी कुनै तयारी तथा खरिद योजना नबनाइ पटक पटक र कर्मचारीहरुले आफुअनुकुल बजारमा गई रु २,७०,४२,००० बजेट विनियोजन भएको मध्ये रु १,७४,७८,३२६ खरिद गरेको छ । आवश्यकता पहिचान गरी ऐनको ब्यबस्था बमोजिम प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट खरिद गरी सरकारी खर्चमा मितव्ययिता र पारदर्शिता कायम गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

१३.२ सवारी साधन भाडा- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ भै नियम १३ बमोजिम अन्य सेवामा लागत अनुमान नियम ९ को अधिनमा रहि मोटामोटी लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी खरिद गर्नु नहुने, सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ८५ (घ) मा पटक पटक सिमाभन्दा वढी रकमको एउटै व्यक्ति फर्म कम्पनी वा संस्थावाट एक पटक भन्दा बढी सोझै खरिद गर्न नपाउने,२० लाख रुपैया सम्म लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य, मालसामान वा जुनसुकै सेवा खरिद गर्नु पर्दा शिलवन्दी दरभाउपत्रको माध्यमद्धारा खरिद गर्नुपर्ने व्यावस्था छ। पालिकाले उल्लेखित नियमको पालना नगरी आन्तरीक श्रोत र समानिकरणमा विनियोजन भएको बजेटवाट सवारी भाडा खर्च २५०५८५०।०० लेखेको देखिएकोले खरिद कानुन बमोजिम प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट खरिद गरी सरकारी खर्चमा मितव्ययिता र पारदर्शिता कायम गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

१३.३ दैनिक भ्रमण भत्ता - नेपाल सरकारले बिभिन्न सरकारी, गैर सरकारी र निजिक्षेत्रका बिभिन्न निकायमा कार्यरत कामदार तथा कर्मचारीलहरुले पाउने पारीश्रमिक एबं बित्तीय सुबिधा बैक खातामार्फत अनिबार्य भुक्तानीको ब्यबस्था मिलाउनुपर्ने भनी मिति २०७५।३।३२ निर्णय गरी नेपाल राजपत्रमा सुचना प्रकाशन गरेको छ। पालिकाले यस बर्ष अनुगमन मुल्यङकन तथा दै भ भ वापत रु २७,७१,५९४ दै भ भ बील बमोजिम चेक मार्फत भुक्तानी गरेकोले नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम कर्मचारीलहरुले पाउने पारीश्रमिक एबं बित्तीय सुबिधा बैक खातामार्फत अनिबार्य भुक्तानीको ब्यबस्था मिलाउनुपर्दछ।

१४ स्वयंसेवक शिक्षक अनुदान - अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ मा स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका विद्यालय शिक्षक , कर्मचारी , तलब भत्ता वापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था भएको र राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगले जारी गरेको मार्गदर्शनमा संघीय विभाज्यकोषबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण रकमको उपयोग गर्दा सो रकमबाट विनियोजन अध्ययन भ्रमण, वैदेशिक भ्रमण र प्रशासनिक एवं कार्य सञ्चालन आदिमा विनियोजन गरी खर्च गर्न नपाईने व्यवस्था छ । पालिकाले स्वयंसेवक शिक्षकको स्वीकृत दरबन्दीभित्र नपरेका एवं विद्यालयले गत विगतदेखि नै आन्तरिक

स्रोतबाट तलब भत्ता व्यहोरेका शिक्षक, कर्मचारी, र स्वयंसेवक शिक्षक नियुक्ति गरी यस वर्ष वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट संलग्न अनुसुचि बमोजिम रु.७४,२८,१६३ पारिश्रमिक भुक्तानी गरेको छ । उल्लेखित ऐन तथा मार्गदर्शन विपरीत र शिक्षक बिद्यर्थि अनुपात समेत बिश्लेषण नगरी शिक्षक, कर्मचारी, लाई वित्तीय समानीकरणबाट दिन मिल्ने नदेखिएकोले नियमसम्मत देखिएन।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१५ शसर्त शिक्षातर्फ

१५.१ विद्यालयगत निकासा रजिष्टर - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९ मा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आय व्यय ठीक र विश्वसनिय रहेको तथा दोहोरो हुने गरी भुक्तानी भएको छैन भन्ने कुरामा ध्यान दिनु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले तोकिएको ढाँचामा विभिन्न विद्यालयलाई निकासा दिएको रकमको शिर्षकगत विवरण खुल्ने गरी विद्यालयगत अभिलेख राखु पर्नेमा राखेको छैन । जसवाट विद्यालयलाई वास्तविक रुपमा निकासा दिनु पर्ने र भुक्तानी दिएको रकम भिडान गर्न सकिएन । पालिकाले विद्यालयलाई दिने निकासाको शिर्षकगत अभिलेख खाता राखि पारदर्शि गर्नु पर्दछ ।

१५.२ शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) - कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका (आ. व. २०७९।८०) मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई छात्रा छात्रवृत्ती र दलित छात्रवृत्ती (कक्षा १-८) प्रति विद्यार्थी वार्षिक रु.४००। का दरले, शिक्षण सिकाइ सामाग्री तथा Book Corner व्यवस्थापनका लागि कक्षा १-५ प्रति विद्यार्थी वार्षिक रु.१५० का दरले, कक्षा ६-१० प्रति विद्यार्थी वार्षिक रु.२००। का दरले, प्रति विद्यार्थी इकाइ लागतका आधारमा प्रारम्भिक बाल विकास कक्षाका लागि प्रति विद्यार्थी वार्षिक रु.५००। का दरले, कक्षा ८ को परीक्षा सञ्चालन प्रति विद्यार्थी वार्षिक रु.२७५। का दरले, पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले तोकेको दररेटमा कक्षा १ देखि १२ सम्मका विद्यार्थिहरुलाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान दिने व्यवस्था छ । कार्यालयले IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गरेको पाइएन । जसले गर्दा वास्तविक विद्यार्थी संख्याभन्दा बढी निकासा गएको छैन भन्न सक्ने आधार देखिएन। कार्यालयले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा उल्लेख भए बमोजिम IEMIS डाटालाई विद्यार्थी हाजिरी पुस्तिका, परीक्षामा सहभागी संख्या र अनुगमनबाट विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरेर मात्र अनुदान निकासाको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

१५.३ शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति - स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । यस स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका २४ सामुदायिक विद्यालयहरुको शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको देखिन्छ।

क्र.सं.	विद्यालयको किसिम	विद्यालय संख्या	शिक्षक दरबन्दी	पदपूर्ति	पदपूर्ति मध्ये करार	विद्यार्थी संख्या
१	माध्यामिक तह	९	८९	८८	६	३७८३
२	आधारभुत तह १ देखि ८	१६	४७	४५	४	२३३३

	जम्मा	२४	१३६	१३३	१०	६११६

उपरोक्त तालिका अनुसार २४ सामुदायिक विद्यालयहरुमा १३६ दरबन्दी रहेकोमा १३३ पदपूर्ति भइ ३ रिक्त रहेको तथा १० जना करार शिक्षकहरुबाट विद्यालय संचालन भएको देखिन्छ । शिक्षक दरबन्दी बमोजिम स्थायी शिक्षकको पदपूर्ति गर्नुपर्दछ ।

१५.४ शिक्षक विद्यार्थी अनुपात - शिक्षा नियमावली २०५९ को अनुसुचि ३ को (ठ) अनुसार हिमाली जिल्लाको सामुदायिक विद्यालयहरुमा सामान्यतया ४० जना विद्यार्थी बराबर १ जना शिक्षकको व्यवस्था हुनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विद्यालयगत शिक्षक तथा विद्यार्थी विवरण अध्ययन गर्दा देहायका केहि विद्यालयहरुमा शिक्षककोसंख्या न्यून तर विद्यार्थीको संख्या धेरै रहेको तथा केहि विद्यालयमा विद्यार्थीको अनुपातमा शिक्षकहरुको संख्या अधिक रहेको देखिन्छ ।भौगोलिक अवस्था, आवश्यकता र औचित्यता समेतलाई ध्यानमा राखि विद्यार्थी संख्या घटी भएका विद्यालयहरुलाई नजिकका विद्यालयसंग मर्ज गरी शिक्षक न्यून रहेका विद्यालयमा अधिक रहेका विद्यालयबाट समयोजन गर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान दिनुपर्नु देखिन्छ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १५.४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१५.५ स्यानिटरी प्याड- स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक,चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिकाका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरु ७८३ जना रहेका छन। पालिकाले ३ वटा फर्मबाट कोटेशन लिई सोझै खरिद विधिबाट सवै भन्दा घटि कवोल गर्ने फर्म सुदुरपश्चिम सर्जिकल एण्ड मल्टिपर्पोज प्रा लि को प्रति पाकेट रु ५१.४१ का दरले १७,२१० पाकेट थान स्यानिटरी प्याड रु.९,९९,५९१ (मु अ कर समेत) मा खरिद गरेको छ। पालिकाले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा वर्षान्तमा खरिद गरि मौज्दातमा राखेकोमा आर्थिक वर्ष पश्चात विद्यालयलाई वितरण गरेको र विद्यालयबाट विद्यार्थिहरुलाई वितरण भएको भरपाई पेश हुनु पर्नेमा नभएको देखिन्छ। पेश भएका भरपाईहरुको सम्वन्धमा पालिकाबाट अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ। पालिकाले खरिद योजना तयार गरी आवश्यकताको पहिचान गरी शैक्षीक सत्रको शुरुमै आवश्यक परिमाणमा मात्र प्याड खरिद गर्नुपर्दछ ।

१५.६ सेनेटरी प्याड व्यवस्थपन - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ बमोजिम मेसिनरी औजार उपकरण खरिद गर्नुपुर्व स्पेसिफिकेसन र लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने व्यवस्थ छ । पालिकाले विद्यालयका छात्राहरुले प्रयोग गरीसकेका सेनेटरी प्याडको सुरक्षित व्यवस्थापन तथा डिस्पोजल गर्न ८ थान Vending Machine र ७ थान Disposal Machine Smart Card एन्जिला ट्रेड एण्ड सप्लायर्सबाट रु. ९,९५,०००।०० (मू अ कर समेत) खरिद गरेको छ। सप्लायर्सले सप्लाइ गरेपछि स्पेसिफिकेसन अनुसार भए नभएको निरीक्षण गरी गुणस्तर प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था भएकोमा गुणस्तर परीक्षण गरेको देखिएन। गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्दछ।

१५.७ अनुदानको अनुगमन – सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले देहायअनुसार कृषि, पशु, शैक्षिक सेवा, सामान खरिदमा रु. २१६६२०३१।०० अनुदान खर्च लेखेको छ ।उक्त अनुदान प्राप्त गर्ने संस्थाले तोकिएको कार्यविधिमा उल्लेखित शर्त बमोजिम अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको र खर्च भए अनुसार नतिजा प्राप्त गरे नगरेको सम्वन्धमा पालिकाबाट अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गर्नु पर्नेमा गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी

वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।केहि उदाहरणहरु निम्न छन्ः

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १५.७ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१६ शसर्त स्वास्थ्यतर्फ

१६.१ औषधि खरिद – पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति , म्याद सकिने मिति, व्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र निःशुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि कम्तीमा १८ महिना बाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लेखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ । यसवर्ष पालिकाले संघीय सरकार सशर्त अनुदान चालु खर्च बजेट उप शिर्षकबाट सुपा मेडी सप्लायर्स (६१४५३६४३६) फर्मसँग रु. १२६००००।०० को २७ प्रकारका विभिन्न परिमाणको औषधि खरिद गरेको देखिन्छ। आपूर्ति हुने औषधी तथा औषधिजन्य सामाग्रीमा उल्लेखित सूचना पूर्ण रुपमा रहेको छैन भने औषधिको प्रयोग र मौज्दात समेत यकिन भएन । अतः पालिकाले औषधि खरिद, उपयोग र मौज्दातको अवस्था यकिन गरी औषधि खरिदलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ ।

१६.२ स्वास्थ्य संस्थाको लेखापरीक्षण– आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा ३३ र ३५ बमोजिम नेपाल सरकारको प्रत्येक कार्यालयको कारोवरको लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको वडा न ५ को डोगडी स्वास्थ्य चौकी र वडा न ७ को आर्टिचौर स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला ल्याव संचालनमा रहेको छ। उक्त प्रयोगशालामा सेवाग्राहिहरुले शुल्क तिरेर सेवा लिने हुदाँ स्वास्थ्य संस्थाहरुको आम्दानी र खर्च हुने गर्दछ। उक्त स्वास्थ्य संस्थाले गर्ने आम्दानी र खर्चको लेखापरीक्षण गरी पालिकाले प्रतिवेदन लिइ अन्तिम लेखापरीक्षण खर्च कानुन सम्मत भए नभएको सुनिश्चित हुन सकिएन । पालिकाले उक्त संस्थाहरुको आम्दानी खर्चको समक्ष पेश गर्नुपर्नेमा पेश भएन। ति स्वास्थ्य संस्थाहरुको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश नभएकोले प्रयोगशालाबाट भएको आम्दानी तथा लेखापरीक्षण गराई नियमन गर्नु पर्ने र सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुको अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । पालिकाले स्वास्थ्य संस्थाहरुको समय समयमा अनुगमन गरी सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त तुल्याइ आम्दानी खर्चको लेखापरीक्षण मार्फत पारदर्शिता बनाउनु पर्दछ ।

१६.३ न्यानो झोला कार्यक्रम- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिका अन्तर्गतका ७ वटै स्वास्थ्य केन्द्रको बर्थिङ सेन्टरको लागि यस वर्ष ५४० थान को रु.४९९४६०।०० खरिद गरेकोमा यस वर्ष २९५ जना मात्र प्रसुति भएको अभिलेखबाट देखिन्छ । पालिकाको भण्डारमा १२० थान मौज्दात र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा १२५ थान गरी जम्मा २४५ थान न्यानो झोला मौज्दातमा रहेका छन् । खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन । तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ । लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

१६.४ प्रगति - पालिकाबाट प्रेषित विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गत रहेका ८ वटा स्वास्थ्य केन्द्र तथा प्रसुति केन्द्रबाट यस वर्ष करिव १४५९६ जना विरामिलाई सेवा प्रवाह भएको छ । स्वास्थ्य शाखाबाट संचालित मुख्य मुख्य सेवा देहाय अनुसार छन्

क्र श	विवरण	प्रगति संख्या
१	क्षयरोगिको नियमित औषधि सेवन गर्नेको संख्या	१४ जना
२	ग्यास्ट्राटिस सेवा लिनेको संख्या	७२२ जना
३	ज्वरो रोगिको सेवा लिनेको संख्या	५६२ जना
४	टाउको दुख्रेको सेवा लिनेको संख्या	१३९३ जना
५	काट्टिका (लडेर हातगोडा भाच्ने मर्कने) सेवा लिने संख्या	५६५ जना
६	स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति हुनेको संख्या	२९५ जना
७	नियमित खोपको कभरेज	६७ जना
८	श्वासप्रश्वास रोगीले सेवा लिनेको संख्या	१०७७ जना
९	पेट दुख्रे समस्याको बिरामि	४०० जना

विरामिले शारिरिक र मानसिक समस्या पर्दा घरमै रोग पालेर बस्ने तथा धामि झाँक्रिका गइ उपचार गराउने अन्ध विश्वासलाई चिर्दै स्वास्थ्य संस्थाले दिने सेवा प्रति नागरिकको विश्वसनियता वृद्धि गरी सरकारद्धारा प्रदान गरेका निशुल्क स्वास्थ्य सेवाको सर्व सुलभ तथा गुणस्तर अभिवृद्धिमा पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ ।

१७ शसर्त कृषि तथा पशु कार्यक्रम

१७.१ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना - प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल, २०७७ को बुँदा ४.१.८ बमोजिम पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । साथै उक्त म्यानुअलको बुँदा ४.१.९.२ को क्रियाकलापका सूचीमा मात्र स्थानीय तहले खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था बमोजिम देहायको पकेट विकास कार्यक्रम संचालन गरेको छ ।

१७.२ पालिकाले २०७८।७९ मा स्थापना भएको दुई कार्यक्रम मध्ये बाख्रा पकेट विकास कार्यक्रम ५० प्रतिशत साझेदारीमा वडा नं २ स्थित बागेश्वरी दलित कृषक समूहलाई रु ६ लाख अनुदान उपलव्ध गराइ सञ्चालन गरेको छ । उक्त समूहले ५२ गोटा बाख्रा प्रति गोटा क्रमश रु.११,५४०।०० का दरले खरिद गरी २६ जना कृषकहरुलाई २ गोटाको दरले वितरण गरेको २०७९।१०।७ को बिल भरपाई पालिका समक्ष पेश गरेको छ । वडा न ७ मा आलुबाली पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता अन्तर्गत गैलीसैन आलु पकेट योजना संचालन गरी समूहलाई रु ५,००,०००।०० अनुदान उपलव्ध गराए देखिन्छ । उक्त समूहले ४००० के जी आलुको बिउ प्रति के जी रु ७५ का दरले र रासायनिक तथा गोठ मल औषधि लगायत खरिद गरी समूहका कृषकहरुलाई वितरण गरेको छ।

१७.३ पालिकाले आ ब २०७९।८० मा नयाँ स्थापना भएको स्याउ/ ओखर पकेट विकास कार्यक्रमको संचालन डाडा कैलाश ओखर पकेट निर्माण उपभोक्ता समिति मार्फत गरी रु ५२९४००।०० अनुदान उपलव्ध गराएको

छ। सो समूहले ओखर कलमी ४०० बोट प्रति बोट रु ५०० का दरले रु २ लाखमा खरिद गरेको र ओखर बिजु बिउ १४०० बोट प्रति बोट रु ५० मा खरिद गरी क्रमश ३० र ४९ जना कृषकहरुलाई वितरण गरेको छ ।

१७.४ कार्यक्रमको प्रगति- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना अन्तरगत २०७८।७९ को बाख्रा पकेट विकास कार्यक्रम र आलुबाली पकेट विकास कार्यक्रमको लागि रु १३ लाख बजेट व्यवस्था भएकोमा रु १२९३३५०।०० खर्च भइ वित्तिय प्रगति ९९.४८ प्रतिशत हासिल भएको छ । आ व २०७९।८० को नयाँ स्याउ ओखर पकेट विकास कार्यक्रम संचालन गर्न रु २५ लाख बजेट व्यवस्था भएकोमा रु २४ लाख २४ हजार खर्च भइ ९६.९७ प्रतिशत वित्तिय प्रगति हासिल भएको देखिन्छ । कार्यक्रमको भौतिक तथा भारित प्रगति तयार गर्नुपर्नेमा गरेको देखिएन । कार्यक्रमबाट लाभान्वित कृषकहरुले कृषिबाली उत्पादनमा पुर्याएको योगदानको मापन गरी कार्यक्रमको प्रभावकारीताको मूल्याँकन गर्नु पर्दछ।

१७.५ पशु विकास कार्यक्रम – पालिकाले पशु विकास कार्यक्रम संचालन गर्न शसर्त अनुदानमा रु २३ लाख बजेट व्यवस्था भएकोमा रु. २१ लाख १२ हजार खर्च भइ वित्तिय प्रगति ९९.८४ प्रतिशत हासिल गरेको सुत्रको खर्च विवरणबाट देखिन्छ। पालिकले संचालन गरेको पशु विकास अन्तर्गत मुख्य कार्यक्रममा कृत्रिम गर्भधान र मत्स्य मिसन कार्यक्रम रहेको छ ।

कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक औजार सामाग्रीहरु कन्टेनर ५० लिटर, मदर कन्टेनर ३० लिटर र रेफ्रिजेरेटर ३ लिटर लगायत खरिदमा रु २८३५००।०० खर्च लेखेको छ ।कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम संचालन भएको नदेखिएकोले कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्दछ ।

मत्स्य मिसन कार्यक्रम संचालन गर्न रु १९ लाख ५० हजार बजेट व्यवस्था भएकोमा १८ लाख १५ हजार खर्च भइ वित्तिय प्रगति ९३.०८ प्रतिशत भएको सुत्रको खर्च विवरणबाट देखिन्छ ।मत्स्य मिसन कार्यक्रम अन्तर्गत देहायका ७ कृषकलाई रेन्वो ट्राउट माछा पोखरी निर्माण (लम्वाई ५ मि चौडाइ ४ मि गहिराइ १.५ मि) गर्न रु. १७१७६००।०० अनुदान उपलव्ध गराएको छ । देहायका कृषकहरुले पालिकाबाट प्राप्त अनुदानबाट माछा पोखरी निर्माण गरेकोमा सो पोखरीमा माछा पालन व्यावसाय संचालन गरी अनुदानको सदुपयोग भए नभएको सम्वन्धमा समय समयमा अनुगमन गर्नु पर्दछ ।उक्त मत्स्य मिसन कार्यक्रमको प्रभावकारीताको मूल्याँकन गरी आगामी दिनमा कार्यक्रम संचालन गरिनु पर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १७.५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१७.६ लम्पी स्किन रोग - देशभर फैलिएको लम्पी स्किन रोगको महामारिबाट यस क्षेत्रका किसानले पालेका गाई भैसी लगायत बस्तुभाउहरुमा समेत उक्त महामारी रोगको संक्रमण फैलिइ धेरै क्षति पुगेकोमा पालिकाले किसानका मरेका बस्तुभाउको तथ्याँक संकलन, क्षतिको विवरण संकलन र राहात वितरण कार्य गर्नुपर्नेमा गरेको देखिएन । तथ्याँक तथा क्षतिको विवरण संकलन गर्नु पर्दछ ।

उक्त महामारि रोग फैलिइ किसानले पालेका बस्तुभाउ संक्रमणको कारण मृत्यु हुँदा समेत जनताको नजिक रहेको स्थानिय सरकारको साधनस्रोतबाट उपचारात्मक नियन्त्रणात्मक कार्यहरु प्रभावकारी संचालन हुन सकेको देखिएन। उक्त महामारी घटनाहरुबाट स्थानिय तहले पाठ सिकि देशमा समय समयमा घट्न सक्ने महामारी रोगहरु, संक्रमणहरु र प्राकृतिक विपदहरुबाट हुन सक्ने धनजन बस्तुभाउको क्षतिलाई कम गर्न तत्काल आर्थिक साधनस्रोत सहित विज्ञ जनशक्ति परिचालन मार्फत नियन्त्राणात्मक र उपचारात्मक विधिबाट सामना गरी राहत वितरण गर्न सक्ने संस्थगत क्षमता तयार गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

१८ आन्तरीक लेखापरीक्षणबाट औंल्याईएको व्यहोराहरु

१८.१ आन्तरीक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा ३३ को उपदफा ८ बमोजिम लेखा उत्तरदायि अधिकृतले आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा समावेश भएका व्यहोरा अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु अगावै फस्यौंट तथा सम्परीक्षण गराई अन्तिम लेखापरीक्षक समक्ष प्रस्तुत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आन्तरीक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औंल्याइएका व्यहोराहरुको आंशिक मात्र फस्यौंट गरेको छ । उक्त ऐन को उप दफा ९ बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षकले औंल्याएका देहायका व्यहोराहरु अन्तिम लेखापरीक्षणबाट कायम राखिएकोले असुल फस्यौंट हुनु पर्दछ ।

गो भौ नं	व्यहोरा	रकम	कैफियत
२३६।२०८०।३।१९	रामकृष्ण रावतले प्राविधिक सिप विकास तालिम सरकारी भवन आलु गोदाममा संचालन गरी हल भाडाको खर्च लेखेको	१९४००	असुल हुनुपर्ने
२४४।२०८०।३।२०	कृषि शाखाका ना प्रा स मिन महतले संचालन गरेको सुनौलो हजार दिनको प्रशिक्षण कार्यक्रमको श्रोत व्यक्तिको कक्षा लिएको दिनको भत्ता र कार्यालयको कामकाजको लागि धनगढी गएको मिति २०८०।२।९ देखि १३ गतेसम्मको दैनिक भ्रमण भत्ता एउटै मितिमा भएकोले दोहोरो भुक्तानी भएको	९४००	असुल हुनुपर्ने
	जम्मा	२८८००	

असुल गर्नुपर्ने	२८,८००

१८.२ आन्तरिक लेखापरीक्षकले औंल्याएका देहायका व्यहोराहरु अनियमित खर्च भएकोले अन्तिम लेखापरीक्षणबाट कायम राखिएकोले नियमित गरी फस्यौंट हुनु पर्दछ ।

गो भौ न	व्यहोरा	रकम	कैफियत
२७३।२०८०।३।२२	जोशी पाउरोटीलाई रु ७०००० को प्रविधि हस्तान्तरण गरेकोमा रु १९९१० को सक्कली बिल पेश नभएकोले सक्कली बिल पेश हुनु पर्दछ ।	१९९१०	अनियमित
२८६।२०८०।३।२४	प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रमको दिल बहादुर सुनार र दिलराज सुनारलाई रु ३४४७५ को दरले १।१ थान आरण मेशिन हस्तान्तरण गरी रु ६८९५० खर्च लेखेको छ । उक्त खर्चको पुष्ट्याई हुने बिल भरपाई पेश नभएकोले बिल भरपाई पेश हुनुपर्दछ ।	६८९५०	अनियमित
	जम्मा	८८८६०	

अनियमित भएको	८८,८६०

१९ - प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम - स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम र युवा रोजगारीका लागि रुपान्तकारी कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत ७ वटा वडामा दुवै कार्यक्रमको ४४ वटा योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष ३९५ जनालाई औसत ९८.७२ दिनले ३९,६३९ दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु. २,२८,१५,०००।०० श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ । पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ

२० लघु उद्यम विकास कार्यक्रम – गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन गर्न शसर्त अनुदान रु ३० लाख बजेट व्यवस्था भएकोमा रु २९ लाख ६४ हजार खर्च भइ ९८.८२ वित्तिय प्रगति भएको छ ।पालिकाले लघु उद्यम सम्वन्धि देहायका क्रियाकलापहरु संचालन गरेको प्रगति विवरणमा उल्लेख गरेको छ। कार्यक्रमबाट स्वरोजगारीमा आएको वृद्धि संख्या, लघु उद्यमीको संख्या, सिप इलम सिकेर जिविकोपार्जन गरी जिवनस्तरमा सुधार गर्ने जनसंख्या र पालिका भित्र उत्पादन र उत्पादकत्वमा भएको उपलव्धिको मापन गर्नुपर्नेमा गरेको देखिएन।कार्यक्रमको प्रभावकारीताको मूल्याँकन गरी प्राप्त उपलव्धिको मापन गर्नुपर्दछ ।पालिकाले तयार गरेको प्रगति विवरण अनुसार संचालित कार्यक्रमबाट लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल भएको उल्लेख छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २० सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२१ **सामाजिक सुरक्षा**

- **विवरण पेश तथा समिक्षा -** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३१ बमोजिम स्थानीय तहले भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण नगरसभामा पेश गर्नुपर्ने र सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रममा भएको निकासा र खर्चको समिक्षा गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो गरेको देखिएन।
- **पारदर्शिता -** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३२ बमोजिम स्थानीय तहले सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको नाम नामावली सम्बन्धित स्थानीय तहको वेभसाइटमा राखुपर्ने र रकम भुक्तानी गरेको तथा बुझि लिने व्यक्तीको नामावली स्थानीय तहका अतिरिक्त सम्बन्धित वडा कार्यलयमा समेत सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था छ। स्थानीय तहले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको विवरण वेभसाइटमा सार्वजनिक गरेको छैन।
- **सार्वजनिक सुनुवाई -** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३४ बमोजिम वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एक पटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने उल्लेख भएतापनि सार्वजनिक सुनुवाई गरी जनगुनासो सम्बोधन गरेको छैन । कार्यविधिले तोकेको समयमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्दछ।

२२ विविध खर्च खातातर्फ - खप्तड छेडेदह गाउँपालिका भित्रका २२ वटा आधारभूत विद्यालयलाई नेपाल टेलिकमको ब्रोडव्याण्ड इन्टरनेट पहुँच पुर्याउन पालिका र नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरण, पालिका र विद्यालय, विद्यालय र सेवा प्रदाय शंग्रिला इन्फरमेटिक्स प्रा.लि. संग सम्झौता गरी मिती २०७९।०८।१८ गो.भौ.नं. २ बाट रु. १६,२५,८००।-

भुक्तानी गरी खर्च लेखेको छ ।पालिका र नेपाल टेलिकम बिच सम्झौतामा जडान भएका उपकरणहरुको अभिलेख राख्ने, तोकिएका सामुदायिक आधारभूत विद्यालयहरुमा सेवाको उपलब्धता र उपभोगको सुनिश्चिता, त्रैमासिक रुपमा सेवाको गुणस्तरका सम्बन्धमा प्राधिकरणले तोकेको मापदण्ड अनुरुप भए।नभएको बारे अनुगमन तथा निरीक्षण गरी प्राधिकरणलाई जानकारी गराउने व्यवस्था छ। सेवा प्रदायक शाँग्रिला इन्फरमेटिक्स प्रा.लि.ले ईन्टरनेट सेवा उपलव्ध गराउने सम्झौता गरि उपकरण जडान पश्चात सम्झौता अनुसार उल्लेखित शर्तहरु पुरा नभएकोले अनुगमन तथा निरीक्षण गरी प्राधिकरणलाई जानकारी गराई तोकिएको गुणस्तरमा सेवा उपलब्ध हुनु पर्दछ ।

२३ गरिबसंग विश्वेश्वर कार्यक्रम - सार्वाजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ६१ को (ग) को सार्वजनिक खरिद कार्यमा संलग्न पदाधिकारीको आचरण सम्बन्धी व्यवस्थामा खरिद सम्बन्धमा आफ्नो काम वा आचरण वा व्यवहारबाट स्वार्थ बाझिने कर्य नगर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले गरिबसंग विश्वेश्वर कार्यक्रमका लागि ३० बाखा ८३३४ का दरले खरिद गरि कार्यक्रम सञ्चालकको आफ्नै नाममा रहेको पारस आदर्श एकिकृत बहुउद्देश्यीय कृर्षि तथा पशुपन्छी फर्म बाट बाखा खरिद गरि २५००००।- खर्च लेखेको छ। ऐनको उल्लेखित व्यवस्था विपरीत खरिद गरि कार्यक्रम सञ्चालन गरेको देखिएकोले नियमसंगत नदेखिएको

अनियमित भएको	२,५०,०००

२४ आन्तरिक लेखापरीक्षण

२४.१ आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन - प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली २०७६ को नियम ९७(३) अनुसार कार्यालयले आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट देखिएको बेरुजु सम्बन्धी ब्यहोरा अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु भन्दा अगाडी नै नियमित गराउनु पर्नेमा नियमित गराई वा प्रमाण पेश गर्नुपर्नेमा प्रमाण पेश गरि वा असुल उपर गर्नुपर्नेमा असुल उपर गरि बेरुजु लगत कट्टा गरि फछ्यौट गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उक्त व्यवस्था बमोजिम अन्तिम लेखापरीक्षण हुनुभन्दा अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु फस्यौंट गरेको नदेखिएकाले प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

२४.२ आन्तरिक लेखापरीक्षणले औंल्याएका व्यहोरा मध्ये असुल गर्नुपर्ने व्यहोरा निम्नानुसार छन

गो.भौ.नं.।मिति	व्यहोरा	असुल गर्नुपर्ने
८७।२०७९।०८।२१	वडा न. १ र २ मा पशुशाखा बाट संचालित बाखा पालन तालिममा सामाग्री खरिद गरेको रु.३,०००। मापदण्ड भन्दा बढी को स्टेशनरी खरिद गरेकोले असुल गर्नुपर्ने रु	३०००
२९१।२०७९।१२।२६	दिर्घमति ओलिले लैंगिक हिंशा बिरुद्ध १६ दिने अभियान कार्यक्रम तथा नारी दिवश कार्यक्रम संचालन रु. २५,०००।मा गर्नुपर्नेमा थप कार्यक्रमको लागि रु. १०,००० लिएको र अघिल्लो कार्यक्रकै उपस्थिति फोटो समेत एउटै रहेकाले असुल हुनुपर्ने रु	१००००
२९९।२०७९।१२।२९	बिनायक भेट डिस्ट्रिब्युट्रिश को रु. ६५,०३० को बिल पेश भएको तर कार्यालय बाट रु. ७०,००० भुक्तानी बढी भएको रु.४,९७०। असुल हुनुपर्ने।	४९७०

५२३।२०८०।०३।१८	अपांग संजालले गरेको कार्यक्रममा बहाल कर कट्टी रु.३,९५०। दाखिला नभएकोले असुल हुनुपर्ने ।	३९५०
५४८।२०८०।०३।२०	अपांग लक्षित कार्यक्रम वडा न. ३ मा भिम बहादुर रावतले संचालन गरेकोमा रु.१,८०० अग्रिम आयकर कट्टी नभएको असुल हुनुपर्ने	१८००
५५५।२०८०।०३।२०	सुरेन्द्र बहादुर रावतले बोट बिरुवा वडा न.६ बाट खरिद गरी वडा न.३ सम्म पुर्याय बापत गाडी रिजर्ब रु.१०,०००। गरेको र सोही कार्यका लागि ज्यामी सहितको भर्पाई पेश गरी थप १०,०००। भुक्तानी लिऐकोले दोहोरो रकम रु.१०,०००। असुल हुनुपर्ने ।	१००००
५७१।२०८०।०३।२१	सुरेन्द्र बाहदुर रावत को नाममा भुक्तानी रकम बाट रु. १५०० बहाल कर कट्टी गर्न बाकी, असुल गर्नुपर्ने ।	१५००
५७२।२०८०।०३।२१	वडा न. ४ सार्बजनिक सुनुवाई गरेबापत रु. ५९,०००। वडा सचिव खम्म मिजारको नाममा भुक्तानी भएकोले उक्त सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रम जम्मा २६,००० मात्र खर्च भएकोमा खर्च नै नभएको बिल पेश गरिएकोले बाकी रहेको रकम असुल हुनुपर्ने रु	३३०००
	जम्मा	६८२२०

असुल गर्नुपर्ने	६८,२२०

२४.३ आन्तरिक लेखापरीक्षणले औंल्याएका अनियमित व्यहोरा मध्ये नियमित गर्नुपर्ने व्यहोरा निम्नानुसार छन ।

गो.भौ .नं.।मिति	व्यहोरा	नियमित गर्नुपर्ने
३३२।२०८०।०१।०८	लक्ष्मी अटोपार्टस बाट मर्मत आदेश बिना बाईक मर्मत भुक्तानी गरिएको अनिमित रु	२८२००
४३६।२०८०।०३।०४	वडा न. ७ मा २०८०।०३।२४ गतेको रु.९ , ९००को बिल पेश गरी आघिल्लो आ.ब को समेत भुक्तानी भएको देखिन्छ । साथै मर्मत आदेश बेगर रु. १७८००। भुक्तानी दिएकोले अनियमित रु	२७७००

५५०।२०८०।०३।२०	सत्य रोकायाको नाममा बिल मात्र पेश गरी भुक्तानी दिएकोले, आवश्यक कागजात सहित पेश गर्नुपर्नेमा भएको नदेखिएकाले नियमसम्मत नभएको रु	१२१००
५५४।२०८०।०३।२०	रमेश बहादुर ओलीले गाउँपालिकाको आदेश बेगर स्टाफ क्वाटर ब्यवस्थापन लागि बिविध खर्च शिर्षक बाट भुक्तानी लिएको देखिएकाले नियमानुसार आदेश अनुसारको रकम मात्र भुक्तानी गरिनुपर्नेमा अनियमित देखिएको रु	६९८००
५७१।२०८०।०३।२१	वडा न. ३ ले दक्ष ज्यामीलाई सिलाई कटाई तालिम शिर्षक बाट दक्ष ज्यामीलाई तालिम दिईएको पुष्ट्याइ गर्ने कागजा नराखि भुक्तानी लिएको अनियमित देखिएको रु	२००००
५८०।२०८०।०३।२२	वडा न.२ र वडा न. ५ बाट कार्यक्रम बिना स्पष्टता नगरि विभिन्न शिर्षकमा बिल पेश गरेर कुन काम , कुन प्रयोजन र के कसको खर्च हो स्पष्ट नभएको अनियमित देखिएको रु	१०२८५०
५८२।२०८०।०३।२२	वडा न. ३ का अध्यक्ष बिर्ख बहादुर रावतले पेट्रोल खरिद गरेको राजेश आयल स्टोरको बिल न.१२ पेश गरी रु.१३,०००। र अन्य बिल भर्पाई पेश गरेर रु.१७७४५। भुक्तानी लिएको देखिन्छ । इन्धन खर्चको भुक्तानी दिदा लग बुक, परिमाण, दर लगायतका बिवरण पेश गर्नुपर्नेमा पेश नगरि भुक्तानी लिएकोले नियमसम्मत नदेखिएको रु	१७७४५
	जम्मा	२७८३९५
	अनियमित भएको	२,७८,३९५

२४.४ आन्तरिक लेखापरीक्षणले औल्याएका व्यहोरा मध्ये प्रमाण पेश गर्नुपर्ने व्यहोरा निम्न छन ।

गो.भौ.नं.।मिति	व्यहोरा	प्रमाण पेश गर्नुपर्ने
३०।२०७९।०७।१०	साहिय प्रतिष्ठानको आयोजनामा संचालन गरेको कार्यक्रममा बिल भर्पाई	२६०००

	राखि भुक्तानी गरेकोमा कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पुष्टइ कागजात पेश नभएको	
विभिन्न मिति र गोश्वरा भौचरबाट	राष्ट्रपती रनिङ शिल्डको लागी भुक्तानी भएको रकमको लागत अनुमान स्वीकृति सम्झौता खेल टाइसिट पेश नभएकाले प्रमाण पेश हुनुपर्ने ।	१०२६२७२
६३८।२०८०।०३।०४	सौगात जनरल स्टोर बाट २०mm HDP पाईप खरिद गरि बिल पेश भएकोले माग फारम खरिद आदेश, दाखीला रिपोर्ट पेश नभएकोले प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु	४०९००
३९४।२०८०।०२।१४	कमल फलफुल नर्सरी बाट ओखरको बोट र ओखरको बिज खरिद गरि वितरण गरेकाले, कार्यक्रम बितरणको तस्बिर, कार्यक्रमको लक्ष्य उद्देश्य सहितको प्रतिवेदन लगायत अनुगमन प्रतिवेदन समेत पेश गर्नुपर्ने।	१८७८२०
२७०।२०२९।१२।०८	दिप रक्षक आयल स्टोर बाट बिभिन्न समयको पेट्रोल भनि पदम बहादुर भन्डारीको नाममा भुक्तानी लिईएको रु.२६००० कसले कुन प्रयोजनको लागि हो प्रयोजन खुलेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु	२६०००
३३६।२०८०।०१।०८	दौनागिरि आ.बि ECD ब्यवस्थापनमा रु. १ , ४९ , ९९० सामाग्री खरिद गरिएको अनुगमन प्रतिवेदन प्रयोगको अवस्थाको प्रमाण पेश नभएको रु	१४९९९०
५२९।२०८०।०३।१९	लम्पी स्कीन रोग शिबिरमा काम गरेको चिकित्सक तथा बिद्यार्थीहरुको लागी भ्रमण खर्च भुक्तानी गरेकाले बुझिलिएको भर्पाई प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु	२६१००
५६१।२०८०।०३।२०	गुम्लागाउँ सैक्षिक प्रबर्द्धन लागि बिष्णा देबि रावतको नाममा , सामाग्री खरिदको भुक्तानी गरिएकोले बिल मात्र पेश भएको कार्यक्रम अनुसारको सामाग्री खरिद भएको उपयोगको अनुगमन प्रतिबेदन साथ प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.	५००००
	जम्मा	१५३३०८२

प्रमाण पेश नगरेको	१५,३३,०८२

२४.५ आन्तरिक लेखापरीक्षणले औंल्याएका सैद्धान्तिक व्यहोरा निम्नानुसार छन ।

गो.भौ.नं.।मिति	सैद्धान्तिक व्यहोरा	रकम
२८४।२०७९।१२।२४	वडा न. ४ का अध्यक्ष दल बहादुर धामीले गाउँपालिकाको मर्मत आदेश विना नै मर्मत गरेको तथा मु अ कर विजक बेगर पान बिलमा मर्मत गरेको मर्मत आदेश तथा मु अ कर विजक पेश गरिनु पर्दछ ।	
३३४।२०८०।०१।०८	वडा न.३ मा मन्जु कुमारी थापाले महिला लक्षित कार्यक्रममा सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेमा रु.५०००० मा कुर्सी खरिद गरेकोले सम्बन्धित शिर्पक अनुसारको कार्यक्रम नै सञ्चालन गर्नुपर्नेमा गरेको नदेखिएकाले यस्तो कार्य नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।	
४३७।२०८०।०३।०४	वडा न. २ को बाईक से १ बा ११४४ को देहायका मितिमा गरिएको मर्मत २०७९।१०।१५ रु.१९,९०४, २०७९।११।०५ -रु.१९९०० २०७९।१२।०२ -रु.१२५५० जम्मा रु. ५२,३५४। मर्मत आदेश नभएकोले मर्मत आदेश बेगर यस्ता कार्य नियन्त्रण गरिनु पर्दछ	
४३८।२०८०।०३।०४	वडा न.२ ले सार्बजनिक सुनुवाई मा उपस्थित सबैलाई रु.५००।भत्ता बितरण गरी रुङ ३६,००० खर्च गरेको देखियो। सार्बजनिक सुनुवाईमा भत्ता बितरण गर्न जरुर छैन । सम्बव बएसम्मम सरोकारवाला सबैलाई उपस्थित गर्ने गरी सुचना जारी गर्नुपर्छ ।	
४९५।२०८०।०३।१३	अन्तराष्ट्रिय खसड पर्यटनको लागि खरिद सामाग्रिको प्रयोगको प्रयोग मौज्दात एकिन गरि जिन्सि समानको एकिन गर्नुपर्दछ ।	
५८३।२०८०।०३।२२	वडा न. २ का अध्यक्ष श्री भक्त बहादुर बुढा लाई राजेश आयल स्टोरको बिल न. ४१०. र ४११ बाट रु.१८०००० भुक्तानी गरिएकाले सवारी लगबुक लगायतका प्रमाणहरु पेश गर्नुपर्नेमा नभएकोले यस विषयमा ध्यान दिनु पर्दछ साथै वडा कार्यालयमा बाट हुने कार्यालय सञ्चालनका खर्चमा प्रयाप्त प्रमाण कुनै कारण खुल्ने प्रमाण पेश गरी रकम भुक्तानी दिनु पर्नेमा सो प्रक्रिया पुरा गरेको नदेखिएकाले नियन्त्रण गर्न जरुरी छ ।	

६२२।२०८०।०३।२४	वडा न.७ मा बृक्षारोपण शिर्षकमा ओखरको बिरुवा मात्र खरिद गरी भोपिन्द्र ओलिको नाममा भुक्तानी रु.५०,०००।गरिएको छ यस्ता कार्यक्रममा संलग्न कागजात पेश गर्नुपर्नेमा पेश भएको नदेखिएकाले सुधार गरिनु पर्दछ ।	
	कार्यालय बाट सानो सानो खर्च बिल भर्पाईको आधारमा मात्र भुक्तानी गरेको देखिन्छ । आवश्यक काम कारवाही पुर्ण रुपमा प्रमाण नपुग्ने गरी भुक्तानीमा नियन्त्रण गरिनु पर्दछ ।	
	वडा कार्यालयले सामाग्री खरिद गर्दा माग फाराम गाउँपालिकाबाट स्वीकृत गर्नुपर्ने हुन्छ । तर आफै स्वीकृत गरी खरिद गर्ने गरेको पाईएको छ । यसमा सुधार हुनु पर्दछ।	

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्षः २०७९/८०

कार्यालय र स्थान: खप्तड छेडेदह गाउँपालिका, बाजुरा

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
लेखा प्रमुख	अमर बहादुर माझी	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरणः

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
४१८,२३३	३,४२९,०७८	२,८३०,६६१	०	०	१५,००५,७५०
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.					२१,६८३,७२२
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.					०
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.					०
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.					२१,६८३,७२२

बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-२

स्थानीय तह -

प्रासी भुक्तानी हिसाव								
विवरण	टिप्पणी	यस वर्ष रु.				गतवर्ष रु.		
		बजेट	आफैले गरेको प्राप्ति/ भुक्तानी	वस्तुगत/ सोझै भुक्तानी	जम्मा	आफैले गरेको प्राप्ति/ भुक्तानी	वस्तुगत/ सोझै भुक्तानी	जम्मा
प्रासी (क+ख)		५६,८९,६७,८९५.३७	४३,८३,९२,६९२.७२		४३,८३,९२,६९२.७२	४६,२३,०५,१७५.३९		४६,२३,०५,१७५.३९
क. प्राप्ति (संचितकोषमा आम्दानी बाँधिने)		५६,५१,२३,४३८.७१	४३,१८,१८,०७८.८३	0	४३,१८,१८,०७८.८३	४५,६०,४६,६९४.७७	0	४५,६०,४६,६९४.७७
११००० कर	११	८,९५,७३,०००.००	६,५४,२८,७१५.७४	0	६,५४,२८,७१५.७४	७,०५,७२,४६२.८२	0	७,०५,७२,४६२.८२
१३००० अनुदान		३८,४६,३३,०००.००	३५,७६,५५,५०१.६०	0	३५,७६,५५,५०१.६०	३८,४५,३५,६४९.०७	0	३८,४५,३५,६४९.०७
संघीय सरकार	१२	३७,०६,२१,०००.००	३४,४५,४४,४०१.६०	0	३४,४५,४४,४०१.६०	३६,७४,९३,४७०.०७	0	३६,७४,९३,४७०.०७
प्रदेश सरकार	१२	१,४०,१२,०००.००	१,३१,११,१००.००	0	१,३१,११,१००.००	१,७०,४२,१७९.००	0	१,७०,४२,१७९.००
१४००० अन्य राजस्व		२२,५०,०००.००	८७,३३,८६१.४९	0	८७,३३,८६१.४९	९,३८,५८२.८८	0	९,३८,५८२.८८
१५००० विविध प्राप्ति		0	0	0	0	0	0	0
३२००० वित्तीय सम्पत्ति		८,८६,६७,४३८.७१	0	0	0	0	0	0
ख. अन्य प्राप्ति		३८,४४,४५६.६६	६५,७४,६१३.८९		६५,७४,६१३.८९	६२,५८,४८०.६२		६२,५८,४८०.६२
वितरण गर्न बाकी राजस्व		0	0	0	0	0	0	0
कोषहरु		३८,४४,४५६.६६	२४,९७,२७७.५९	0	२४,९७,२७७.५९	५,७७,०००.००	0	५,७७,०००.००

धरौटी		0	४०,७७,३३६.३०	0	४०,७७,३३६.३०	५६,८१,४८०.६२	0	५६,८१,४८०.६२
संघीय, प्रदेश सरकार वा अन्य कार्यक्रम		0	0	0	0	0	0	0
भुक्तानी (ग+घ)		५६,८९,६७,८९५.३७	४४,९५,९८,२१६.११		४४,९५,९८,२१६.११	४४,००,८९,८४९.८४		४४,००,८९,८४९.८४
ग. भुक्तानी (सञ्चित कोषबाट)		५६,५१,२३,४३८.७१	४४,४४,६९,९८५.७८		४४,४४,६९,९८५.७८	४३,७२,०६,३४६.७९		४३,७२,०६,३४६.७९
२१००० पारिश्रमिक/ सुविधा	१८	१८,८५,७२,८००.००	१६,१३,४८,४७२.१७	0	१६,१३,४८,४७२.१७	१३,५७,८७,२२४.५३	0	१३,५७,८७,२२४.५३
२२००० मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१८	१३,७१,५०,१३८.७१	९,००,१०,९५८.१७	0	९,००,१०,९५८.१७	७,९७,३२,३४९.१३	0	७,९७,३२,३४९.१३
२५००० सहायता (Subsidy)	१८	४,००,०००.००	४,००,०००.००	0	४,००,०००.००	१,००,१२,३९१.००	0	१,००,१२,३९१.००
२६००० अनुदान	१८	११,११,०००.००	११,११,०००.००	0	११,११,०००.००	0	0	0
२७००० सामाजिक सुरक्षा	१८	३,०१,०७,०००.००	२,९६,८०,६८९.४४	0	२,९६,८०,६८९.४४	७,२०,६१,९८९.५०	0	७,२०,६१,९८९.५०
२८००० अन्य खर्च	१८	६,००,०००.००	२,२९,१००.००	0	२,२९,१००.००	३,५२,४६०.००	0	३,५२,४६०.००
३१००० गैर वित्तीय सम्पत्ती/ पूँजीगत खर्च	१८	२०,७१,८२,५००.००	१६,१६,८९,७६६.००	0	१६,१६,८९,७६६.००	१३,९२,५९,९३२.६३	0	१३,९२,५९,९३२.६३
घ. अन्य भूक्तानी		३८,४४,४५६.६६	५१,२८,२३०.३३		५१,२८,२३०.३३	४४,००,८९,८४९.८४		४४,००,८९,८४९.८४

कोषहरु		३८,४४,४५६.६६	३५,२४,३८८.७५	0	३५,२४,३८८.७५	१०,३४,७५०.००	0	१०,३४,७५०.००
धरौटी		0	१६,०३,८४१.५८	0	१६,०३,८४१.५८	१८,४८,७५३.०५	0	१८,४८,७५३.०५
संघीय, प्रदेश सरकार वा अन्य कार्यक्रम		0	0	0	0	0	0	0
ङ. यो वर्षको बचत (न्युन)			(१,१२,०५,५२३.३९)		(१,१२,०५,५२३.३९)	२,२२,१५,३२५.५५		२,२२,१५,३२५.५५
च. गतवर्षको जिम्मेवारी रकम (अ.ल्या)			९,५८,९७,९२५.९२		९,५८,९७,९२५.९२	७,२३,०४,१३८.३७		७,२३,०४,१३८.३७
वर्षान्तको बाकी रकम (ङ+च)			८,४६,९२,४०२.५३		८,४६,९२,४०२.५३	९,४५,१९,४६३.९२		९,४५,१९,४६३.९२
बैंक तथा नगद बाकी	२४		८,४४,८४,७६१.९४		८,४४,८४,७६१.९४	९,४५,१९,४६३.९२		९,४५,१९,४६३.९२

गत बर्षको जिम्मेवारी		९४६५९९२६	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३६१६५१०००	चालु खर्च	२८२७८०२१९
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	१३२६२०००	पूँजीगत खर्च	१६१६८९७६६
राजश्व बाँडफाँट	७१८६३२६९	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	११०७७७७९८
आन्तरिक आय	२२९९३०८.०		
अन्य आय	९५९९७०४२		
कुल आय	५४५०७२६१९	कुल खर्च	५५५२४७७८३
बाँकी मौज्दात		८४४८४७६२	

बेरूजु दफा २.४ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -३

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको प्राप्ति	यसवर्षको भुक्तानी	बैङ्क मौज्दात
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७२)	९,५८,९७,९२५.९२	४३,८३,९२,६९२.७२	४४,४४,६९,९८५.७८	८,४६,९२,४०२.५३
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	९,४५,९६,९२५.९२	५४,५१,३५,६१९.४७	५५,५२,४७,७८३.४५	८,४४,८४,७६१.९४
फरक	१३,०१,०००.००	१०,६७,४२,९२६.७५	११,०७,७७,७९७.६७	२,०७,६४०.५९

बेरूजु दफा २.५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

खाता	स्रेस्ताअनुसार मौज्दात रु.	बैङ्क स्टेटमेन्टअनुसार वर्षान्तको मौज्दात रु.	फरक रु.
स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	७,६०,७८,५३१.७६	७,६०,७८,५३१.७६	
चालु खर्च खाता	०	०	
पुँजीगत खर्च खाता	०	०	
विविध खर्च खाता	१,६५,८६७.२५	१,६५,८६७.२५	
विपद व्यवस्थापन खाता	०	०	
स्थानीय विभाज्य कोष	०	०	
कर्मचारी कल्याण कोष खाता	०	०	
धरौटी	८०,८६,१६२.२७	८०,८६,१६२.२७	
ग१.१, आन्तरिक राजस्व खाता	०	०	
ग१.२, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०	०	
प्रकोप ब्यबस्थापन कोष	१,५४,२००.६६	१,५४,२००.६६	
जम्मा			०

बेरूजु दफा ४.४ सँग सम्बन्धित विवरण- अनुसूची -५

आय शीर्षक	अनुमान	असुली	असुली प्रतिशत
एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर	२०००००	०	०
घरजग्गा वहाल कर	२०००००	२६६१४९	१३३।०७
व्यवसाय कर	५००००	३३५७५५	६७१।५१
वहाल विरौटी शुल्क	०	०	
अन्य राजस्व	२०००००	४२०१८९	२१०।०९
सिफारिश दस्तुर	८०००००	३९०७००	४८।८४

बेरूजु दफा ५.३ सँग सम्बन्धित विवरण- अनुसूची -६

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	योजना सङ्ख्या	रु.२० लाखमाथिका योजना सङ्ख्या	रु.५ लाखदेखि २० लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.५लाखभन्दा कमका योजना सङ्ख्या
१.	पालिकास्तरीय	३६	१२	१३	११
२.	वडास्तरीय	१९७	०	१०	१८७

बेरूजु दफा ५.५ सँग सम्बन्धित विवरण- अनुसूची -७

क्र.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	३,३५,००,०००	२,८३,८७,१६९	८४।७४
२	पूर्वाधार विकास	१४,२४,७४,५००	९,९६,३९,८६१।००	६९।९४
३	सामाजिक विकास	२४,४८,४०,४७६।७१	२२,०९,८६,६६६।१६	९०।२६
४	सुशासन र आन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	३,३७,६९,०००	३,१५,७१,२१३।४४	९६।३४
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक क्षेत्र	११,१५,३९,४६२	६३८८५०७६।१८	५७।२८
जम्मा		५६,५१,२३,४३८।७१	४४,४४,६९,९८५।७८	७८।६५

बेरूजु दफा ७.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -८

सम्पत्ति	प्राप्त मिति	संख्या	खरिद/प्राप्ति मूल्य	कैफियत
घर जग्गा क्षेत्रफल र संख्या सहित		०	नखुलेको	
सवारी साधन (रु.१ लाखभन्दा बढी)		११ वटा मोटरसाईकल	२९,२७,०७९	
मेशिनरी तथा उपकरण (रु.१ लाखभन्दा बढी)		सोलार ३३५० वाट र १० kva ups र २० वटा ब्याट्री	७,८८,८३०	
		ल्यावटप ४	५,९८,६७१	
		भ्यकसिन स्टोरेज मेशिन १	३,५३,५८०	
		डिफ्रिज१	४,४०,०००	
बेचल्तीमा रहेको प्रमुख उपकरण तथा सवारी साधन		नभएको		
अतिक्रमणमा परेको जग्गा		नभएको		
अतिक्रमण हटाउन गरेको प्रयास				

बेरूजु दफा ९ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -९

गो. भौ . नं	भुक्तानी लिने	भुक्तानी रकम
३।७९।१०।१६	असोक कन्स्ट्रक्सन एण्ड अडर सप्लायर्सको धरौटी फिर्ता	२,९६,७००।-
४।७९।१०।१७	वेतालमाण्डौ निर्माण सेवाको धरौटी फिर्ता	३,५८,१५५।-
४।७९।१०।१७	न्यु बडालेक निर्माण सेवाको धरौटी फिर्ता	१,७२,९२४।-
जम्मा		८,२७,७७९।-

बेरूजु दफा १० सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -१०

पेश्की लिएको मिति	पेश्की लिनेको नाम	बिबरण	पेश्की रकम
०८/१२/२०७९	नन्द बहादुर रावत	आमा सुरक्षा, गर्भवती , रक्तसंचार , उत्प्रेरणा सेवा , न्यानो झोला र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रम	११, ०० ,०००.०

०८/०१/२०७९	नन्द बहादुर रावत	पोषण कार्यक्र	७२,०००.००
०४/०१/२०७९ जिम्मेवारी सरेको	स्वार कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली	देवस्थली मा.वि. चारकोठे भवन निर्माण	२५, ०० , ०००.००
०४/०१/२०७९ जिम्मेवारी सरेको	माटे साँगु खा.पा. नि.उ.स.	माटेसाँघु खानेपानी निर्माण.	१, ५६ , ७५०.००
०४/०१/२०७९ जिम्मेवारी सरेको	डाफे पि एस जे भि	१५ बेडको अस्पताल	१११७७०००

बेरूजु दफा ११.२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -११

पद	नियुक्ति संख्या	तलव भत्ता रु.
ईन्जिनियर	१	७१९६७७
असिष्टेन्ट सव ईन्जिनियर	१	५१४६४६
प्रशासन सहायक	५	१५७७५००
जम्मा	७	२८११८२३

बेरूजु दफा १२.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -१२

वजेट खर्च शिषक	बजेट रकम	खर्च रकम
मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	४४३५०००	२३९८९७७
सुचना प्रणालि र सफ्टबेयर खर्च	५३०००	५१९००
विविध खर्च	५००००	५००००
जम्मा	४५३८०००	२५००८७७

बेरूजु दफा १२.३ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -१३

जम्मा		प्रथम त्रैमासिक		दोश्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		अन्तिम त्रैमाशिक		असार महिना	
संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
८						६	२३०४११२९	२	१३०४४५८		

बेरूजु दफा १२.४ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - १४

ठेक्का नं	काम	निर्माण व्यवसायी	संझौता मिति	लागत अनुमान (मू . अ . कर , कन्टीजेन्सी र PS बाहेक)	समझौता रकम (मु अ कर बाहेक)	घटि प्रतिशत
KCRM/NCB/W /01/2079-080	भवन कम्पाउण्ड तथा घेरवार निर्माण (Construction of Compound Retaining Wallat KCRM-05, Bajura)	श्री अशोक कन्स्ट्रक्सन , प्रो . श्री बुद्द्बहादुरबुढा , n खसडछेडेदह०६ , बाजुरा।	२०७९।१०।१२	७,६५,३१६.९४	२९,८९,७४२.३७	६०.९४%
KCRM/NCB/SBCW/ 02/2079-080	(कुर्पेकोटआ. वि. ४कोठेभवननिर्माण)	श्श्रीमलयागिरीनिर्माणएण्डअर्डर सप्लायर्स, प्रो. लक्षिथापा,खसडछेडेदह- ०५, डोगडी - बाजुरा।	२०७९।११।२८	६०,१०,३२४.०४	३९,९४,९५७.७०	३३.५३%
KCRM/NCB/SBCW/ 03/2079-080	काँडाभवानी मा.वि. ४कोठेभवननिर्माण, काँडा - ०१, बाजुरा	श्रीखसडबाबा निर्माणसेवा एण्डअर्डरसप्लायर्स, प्रो . बिक्रमरावल , खसडछेडेदह - ०१ , काँडा - बाजुरा।	२०७९।११।२८	६१,३८,५५७.३९	३७,०२,३७४.२७	३९.६९%
KCRM/NCB/GD/ 01/2079-080	Supply, Delivery and Fixing of Furnished items for Khaptad Chededaha Rural Municipality Building	श्रीआलोकमल्टीकन्सर्नप्रा. लि . प्रो . भोजराजभट्ट , धनगढीउप - महानगरपालिका - ०४ , चटकपुर - धनगढी , कैलाली।	२०७९।११।२६	८५,२४,५९९.७६	४८, ५९,४७६.४	४३.००%
KCRM/NCB/WR/ 04/2079-080	सुदाडा- थामलेख सडक स्तरोन्नति	श्रीके.आर. निर्माणसेवा, प्रो. राजेन्द्ररावत, खसडछेडेदह- ०७, आटिचौर- बाजुरा।	२०७९।११।२५	१,११,८५,१७६.३१	६६,४२,०९०.५२	४०.६२%

बेरूजु दफा १२.५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - १५

गो भौ नं	निर्माण ब्यबसायी	कार्य	मुल्याङकन रकम	भुक्तानी रकम
५१।२०८०।२।२८	के.आर.निमार्ण सेवा	सुडादा थामलेख सडक	६३५२३२६	४०,६२,७००.०
७७।२०८०।३।२४	के.आर.निमार्ण सेवा	सुडादा थामलेख सडक		१९,३७,३००.००
४००।२०८०।३।२४	के.आर.निमार्ण सेवा	सुडादा थामलेख सडक		५,८१,५८०.००

जम्मा			६३५२३२६	६५८१५८०

बेरूजु दफा १२.७ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-१६

गो भौ नं	आपुर्ति कर्ता	बिबरण	रकम
१८५।२०७९।१२।२९	के एम हाडबेयर एण्ड सप्लायर्स	एच डि पी पाइप खरिद	२१९८००
२९४।२०८०।३।४	के एम हार्डवेयर एण्ड सप्लायर	एच डि पी पाइप खरिद	२५००००।

बेरूजु दफा १२.८ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-१७

ब.उ.शि.नं.	गोभौ नं./मिति	भुक्तानी लिने	कामको विवरण	बजेट खर्च रकम	कार्य गर्ने	निर्माण ब्यबसायीको बिल रकम
		उपभोक्ता समितिको नाम			निर्माण ब्यबसायीको नाम	
पालिका पुजिगत	३५।२०७९।९।१९	सडक मर्मत उ स	सडक मर्मत	८२३१२६	खस्रडवावा निर्माण सेवा	५४१९४४
	६९।२०७९।१०।९	वडा नं ५ सडक मर्मत	सडक मर्मत	१३३८९६०	न्यु वडालेख स्टोर एण्ड सप्लायर	८१७७१४
	२४५।२०८०।१।१५	धनान्त सडक निर्माण उ स	सडक मर्मत	९६००००	एम के बिल्डर्स एण्ड कन्ट्रक्सन	१०७६३५५
	२६०।२०८०।२।८	सडक निर्माण उ स	सडक मर्मत	८९९०००	खस्रडवावा निर्माण सेवा	९२५१८७

बेरूजु दफा १२.११ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-१८

ठेक्का नं	ठेक्काकोविवरण	सम्झौतामिति	सम्झौतारकम With (VAT AND PS)	सम्पन्नगर्नुपर्ने मिति	हाल सम्मको भुक्तानी	म्याद थप अबधि	सुरु अबधिको म्याद थप प्रतिशत
KCRM/NCB/BCW/06/077-078	Ward No. 4 Office	२०७७/०९/२०	१,१४,१२,३९४.६६	२०७८/०९/२९		२०८०/०३/२०	

	Building Construction						
KCRM/NCB/BCW/07/2077-078	Ward No. 6 Office Building Construction (2nd Storey)	२०७७/१२/१६	१९,१७,१९५.०३	२०७८/०३/२०		२०८०/०३/२०	
KCRM/NCB/SBCW/1/2078-079	Debasthali Ma Vi School Building Construction	२०७८/११/१६	१,४६,३३,१२३.०१	२०७९/०२/३२		२०८०/०४/३२	
KCRM/NCB/HBCW/10/2077-078	Constructon of 10 bed Hospital	२०७८/०३/२३	११,१७,७३,५९६.२५	२०८०/०३/२२		२०८१/०५/२३	

बेरूजु दफा १४ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-१९

गो .भौ. नं. र मिति	विवरण	भुक्तानी रकम रु.
१३।२०७९।६।९	स्ययं सेबक शिक्षक प्रथम त्रैमासिक	२८०४०००
१४६।२०७९।९।२६	स्ययं सेबक शिक्षक दोश्रो त्रैमासिक	२०९१५००
१६५।२०७९।९।२९	स्ययं सेबक शिक्षक दोश्रो त्रैमासिक छुट तलब	९५३३३
२७७।२०८०।३।१३	स्ययं सेबक शिक्षक तेश्रो त्रैमासिक	२०९९३३०
४९१।२०८०।३।१३	स्ययं सेबक शिक्षक तेश्रो त्रैमासिक छुट	३३८०००
जम्मा		७४२८१६३

बेरूजु दफा १५.४ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-२०

क श	विद्यालयको नाम	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी संख्या	कैफियत
१	श्री ब्रहमश्र्वरी आधारभुत विद्यालय	३	२७८	शिक्षक न्यून विद्यार्थको संख्या धेरै
२	श्री ज्यूलेख आधारभुत विद्यालय	२	१९२	शिक्षक न्यून विद्यार्थको संख्या धेरै
३	श्री बालबिकास आधारभुत विद्यालय	३	३५०	शिक्षक न्यून विद्यार्थको संख्या धेरै
४	श्री जाल्पादेवि माध्यामिक विद्यालय	५	३५९	शिक्षक न्यून विद्यार्थको संख्या धेरै
५	श्री सरस्वती माध्यामिक विद्यालय	४	३३३	शिक्षक न्यून विद्यार्थको संख्या धेरै
६	श्री कुर्पोकोट आधारभुत विद्यालय	३	१०९	शिक्षकको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या न्यून

७	श्री मष्टेश्वरी आधारभुत विद्यालय	३	५०	शिक्षकको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या न्यून
८	श्री धनाल्त आधारभुत विद्यालय	२	८२	शिक्षकको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या न्यून
९	श्री बडिचौर आधारभुत विद्यालय	४	४५	शिक्षकको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या न्यून
१०	श्री ब्रहमदेव आधारभुत विद्यालय	४	१८२	शिक्षकको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या न्यून
११	श्री दशरथवडालेक आधारभुत विद्यालय	५	१२२	शिक्षकको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या न्यून
१२	श्री खापरदेवस्थली आधारभुत विद्यालय	४	३०	शिक्षकको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या न्यून
१३	श्री दशरथ माध्यमिक विद्यालय	१२	२१९	शिक्षकको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या न्यून

बेरूजु दफा १५.७ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-२१

क सं	अनुदान प्राप्त गर्ने संस्था	अनुदान व्यहोरा	अनुदान रु.
१	श्री त्रिवेणी आधारभुत विद्यालय विद्यालय	शिक्षक दरवन्दी नभएका विद्यालयलाई एकमुष्ठ अनुदान	१००००००
२	श्री मालिका, देवस्थली, भवानी र सरस्वती मा वि	अंग्रेजी गणित र बिज्ञान मा वि (९-१०) विषय शिक्षण अनुदान	३१३२९०५
३	श्री कुर्पेकोट, ब्रहमेश्वरी, बाल विकास, ब्रहमदेव, मष्टा र आधारभुत विद्यालय	अंग्रेजी गणित र बिज्ञान मा वि (६-८) विषय शिक्षण अनुदान	१८१२०००
४	श्री पार्वती, फुलवारी, ब्रह्मदेव, दशरथ बडालेख, घटालमाडौ, शैलेश्वरी, कुर्पेकोट आधारभुत र मष्टेश्वरी माध्यामिक विद्यालय	विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	२५०००००
५	पालिका अन्तर्गतका ३१ सामुदायिक विद्यालय	निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान	४३८७७२६
६	पालिका अन्तर्गतका ३१ सामुदायिक विद्यालय	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रवृत्ति	१३१७०००
७	श्री मष्टेश्र्वरी माध्यामिक विद्यालय	नमुना विद्यालय शैक्षिक व्यवस्थापन	२५०००००

८	श्री दशरथ, जाल्पा, कर्पोरदेवस्थली, मालिका, मष्टेश्वरी र सरस्वती माध्यामिक विद्यालय	विपन्न लक्षित छात्रवृति अनुदान	११८८०००
९	पालिकाको वडा नं २ स्थित बागेश्वरी दलित कृषक समूहलाई अनुदान	आ व २०७८।७९ मा स्थापना भएको बाख्रा पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता	६०००००
१०	वडा न ७ मा अन्तर्गत गैलीसैन आलु पकेट योजना संचालन अनुदान	आ व २०७८।७९ मा स्थापना भएको आलुबाली पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता	५२९४००
११	खायन आलु उत्पादन कार्यक्रम अन्तर्गत वडा न २ स्थित माईलासेन आलु पकेट समूहलाई अनुदान	२०७९।८० मा नयाँ स्याउ/ओखर पकेट विकास कार्यक्रम संचालन	६०००००
१२	डाडा कैलाश ओखर पकेट निर्माण उपभोक्ता समितिलाई अनुदान उपलव्ध गराएको छ ।	२०७९।८० मा नयाँ स्याउ/ओखर पकेट विकास कार्यक्रम संचालन	५२९४००
१२	पालिका अन्तर्गत ७ जना कृषक तथा फर्महरुलाई	मत्स्य मिसन कार्यक्रम अन्तर्गत रेन्वो ट्राउट माछा पोखरी निर्माण अनुदान	१५६५६००

बेरूजु दफा १७.५ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-२२

गो भौ न	खर्च रु	फर्म तथा समूह
३८।०७९।९।२४	१४०६००	चक्र बहादुर राउत वडा न ५
७०।०७९।११।१६	१४४०००	शेर बहादुर सींह वडा न २
७३।०७९।११।१८	२२५०००	हंस बहादुर सेजुवाल वडा न ६
७६।०७९।११।२१	१४४०००	चन्द्र बहादुर धामि वडा न ३
७९।०७९।११।२१	५७६०००	खसड डाडा बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपंछी फार्म वडा न १
८०।०७९।११।२१	१४४०००	मान बहादुर धामि वडा न ४
१५१।०८०।२।८	१९२०००	श्री दशरथ माध्यामिक विद्यालय वडा न ७
१५२।०८०।२।२	१५२०००	नायव पशु स्वास्थ्य प्राविधिक चक्र बहादुर थापाले चौधरी मत्स्य नर्सरी तथा माछा पालन (६०८२९८५५९) बाट माछाका भुरा ४००००, दान २० केजीको १४ व्याग खरिद गरी उपरोक्त ७ कृषकहरुलाई ५७१६ वटा भुरा र ४० देखि २८० केजी सम्मका दरले दाना वितरण गरेको भरपाई पेश भएको छ ।
जम्मा	१७१७६००	

बेरूजु दफा २० सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -२३

क्रियाकलापहरु	इकाई	लक्ष्य	प्रगति	महिला	पुरुष	जम्मा
नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना तर्फ		७५	७५	६९	६	७५
उद्यमशीलता विकास तालिम (टोपे/टोसे तालिम) लिने उद्यमीहरूको सङ्ख्या	जना	७५	७५	७०	५	७५
व्यावसायिक योजना तयार गरेको सङ्ख्या	वटा	४	४			४
प्राविधिक सीप विकास तालिम लिने लघु उद्यमीहरूको सङ्ख्या	जना	७५	६७	६२	५	६७
प्रविधि सहयोग प्राप्त भएका लघु उद्यमीको सङ्ख्या	जना	७५	६७			६७
बजारीकरणमा सहयोग प्राप्त गरेका लघु उद्यमीको सङ्ख्या	जना		७५	५९	१६	७५
नयाँ उद्यमीहरूको सङ्ख्या	जना	७५	७५	७०	५	७५
नयाँ उद्यमीहरूको सङ्ख्या (स्वदेशमा रोजगार गुमाएकाहरू)	जना	७५	७५	५९	६	७५
पुनर्ताजगी तथा एडभान्स तालिम (advance) लिनेको सङ्ख्या	जना	४०	४०	३२	८	४०
प्रविधि प्राप्त गर्ने लघु उद्यमीको सङ्ख्या	जना	७५	७५	६९	६	७५
स्तरोन्नति सहयोग प्राप्त गर्ने जम्मा लघु उद्यमीको सङ्ख्या	जना	४०	४०	४०	०	४०
स्तरोन्नतिबाट सिर्जना भएको जम्मा रोजगारी सङ्ख्या	जना	४०	४०	४०	०	४०
उद्यमशीलता विकास पुनर्ताजगी तालिम प्राप्त गर्नेहरूको सङ्ख्या	जना	७५	७५	७०	५	७५
सीप विकास पुनर्ताजगी/एडभान्स तालिम प्राप्त गर्नेको सङ्ख्या (विस्तृत विवरण छुट्टैपेश गर्ने)	जना	४०	४०	४०	०	४०
प्रविधि सहयोग प्राप्त गर्नेको सङ्ख्या (भैरहेका रुग्ण लघु उद्यमीहरूका लागि)	जना	४०	४०	४०	०	४०
वजारीकरण सम्बन्धी तालिम तथा अन्य सूचना प्राप्त उद्यमीहरूको सङ्ख्या (भईरहेको लघु उद्यमी)	जना	७५	७५	७०	५	७५
रोजगारी सिर्जना (नयाँ लघु उद्यमी सिर्जनाबाट)	जना	७५	७५	७०	५	७५